

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ**

БУДІВЕЛЬНИЙ

(факультет)

ЕКОНОМІКИ БУДІВНИЦТВА

(назва кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР**

(бакалавр, магістр)

на тему:

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства в
умовах нестабільного ринку

Підгірний Геннадій Володимирович

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача повністю)

Київ 2025 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

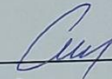
БУДІВЕЛЬНИЙ

(факультет)

ЕКОНОМІКИ БУДІВНИЦТВА

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

„ 5 ” червня 20 25 року

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР**

(бакалавр, магістр)

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства в умовах
нестабільного ринку

(назва)

*Як здобувач вищої освіти КНУБА
розумію і підтримую
політику закладу з
академічної доброчесності. Я не
надавав(-ла) і не одержував(-ла)
недозволену допомогу під час
підготовки цієї роботи.*

*Використання ідей,
результатів і текстів інших
авторів мають посилання
на відповідне джерело.*

Здобувач Підгірний Геннадій
Володимирович

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

051 Економіка

(спеціальність)

Економіка підприємства

(освітня програма)

Група ЕП-21

Керівник Лисиця Н.В.

(прізвище та ініціали)

доцент, к.е.н.

(вчене звання, науковий ступінь)

Рецензент Чернявська Ю.Б.

(прізвище та ініціали)

Ідентичність підтверджую

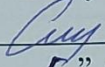
Київ 2025 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: Будівельний
Випускова кафедра: Економіка будівництва
Ступінь вищої освіти: Бакалавр
Спеціальність: Економіка
Освітня програма: Економіка підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

„5” червня 2025 року

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА
СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР
(бакалавр, магістр)**

Підгірний Геннадій Володимирович

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

1. Тема роботи Діагностика фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку

затверджена наказом ректора КНУБА № __ від «__» _____ 20__ року

2. Керівник роботи

Лисиця Надія Василівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Термін подання здобувачем роботи до захисту 10 червня 2025р.

4. Зміст пояснювальної записки за розділами:

P. 1. Теоретико-методологічні засади діагностики фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку

P. 2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «ТРЕСТ БОРИСПЛЬСІЛЬБУД»

P. 3. Напрями вдосконалення фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку

5. Графічний матеріал за розділами

P. 1. _____

P. 2. _____

6. P. 3. _____

6. Консультанти розділів кваліфікаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірив	
		дата	підпис
Розділ 1.	доц. Мисич Р.В.	24.03.25	
Розділ 2.	доц. Чижова Г.В.	29.04.25	
Розділ 3.	доц. Гудимова Л.В.	30.05.25	
Розділ 4.			
Розділ 5			

7. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади діагностики фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку	23.03.2025
Розділ 2. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «Трест Бориспільсьільбуд»	28.04.2025
Розділ 3. Напрями вдосконалення фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку	29.05.2025
Остаточне оформлення роботи	10.06.2025
Направлення роботи для перевірки на плагіат	13.06.2025
Попередній захист роботи на випусковій кафедрі	16.06.2025
Направлення роботи на рецензування	16.06.2025

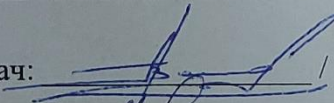
8. Дата видачі завдання 25 лютого 2025р.

Керівник Мисич Р.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач Мисич Р.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

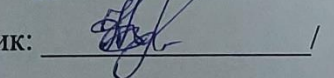
РЕЗЮМЕ (summary) до атестаційної випускної роботи студента:		ПІБ <i>Підгірний Геннадій Володимирович</i> <i>Pidhirny Gennady</i>	
Назва ЗВО	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Діагностика фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку Diagnostics of the financial and economic condition of an enterprise in an unstable market		
Освітній ступінь	Бакалавр		
Факультет	Будівельний		
Кафедра	Економіки будівництва		
Спеціальність	051 «Економіка»		
Освітня програма	«Економіка підприємства»		
Керівник	Лисиця Надія Василівна		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	розділів	Презентація, слайдів
	111	3	19
Розділ 1:	<i>Визначено сутність, цілі та завдання діагностики фінансово-економічного стану підприємства. Розглянуто основні методи оцінювання фінансово-економічного стану підприємства</i>		
Розділ 2:	<i>Розглянуто діяльність ТОВ «ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД», проведено діагностику фінансово-економічного стану підприємства.</i>		
Розділ 3 :	<i>Надано рекомендації для покращення фінансово-економічного стану ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" та підвищення рівня економічної безпеки.</i>		
Висновки по роботі:	<i>В випускній атестаційній роботі на здобуття ступеня бакалавра було проведено діагностику фінансово-економічного стану ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" та розроблено рекомендації щодо подальшого удосконалення фінансово-економічної діяльності.</i>		
Ключові слова: фінансово-економічна діяльність підприємства, фінансова стійкість, ліквідність, рентабельність, економічна безпека. Keywords: <i>inancial and economic activity of the enterprise, financial stability, liquidity, profitability, economic security.</i>			

Здобувач:

Підгірний Г.В. /

Керівник:

Лисиця Н.В. /

« 10 » червня 20 15 р.

Зміст

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКУ	
1.1. Сутність, цілі та завдання діагностики фінансово-економічного стану підприємства.....	9
1.2. Діагностика фінансового стану підприємства як основний елемент забезпечення його економічної безпеки	20
1.3. Основні методи та підходи до оцінювання фінансово-економічного стану підприємства.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД»	
2.1. Загальна характеристика та організаційно-економічна діяльність досліджуваного підприємства.....	39
2.2. Аналіз динаміки основних фінансових показників підприємства за досліджуваний період.....	42
2.3. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості	67
РОЗДІЛ ІІІ. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКУ	
3.1. Вплив нестабільності ринку на діяльність підприємств.....	82
3.2. Практичні рекомендації для покращення фінансово-економічного стану ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" в умовах нестабільного ринку.....	88
3.3. Визначення рівня економічної безпеки ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" в умовах нестабільного ринку.....	92
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах нестабільного ринку, зумовленого впливом економічної турбулентності, глобальних криз, інфляційних процесів, коливань валютних курсів, а також наслідками війни, підприємства зіштовхуються з постійними викликами щодо забезпечення своєї фінансової стабільності та конкурентоспроможності. У таких умовах зростає потреба в ефективній інструментарії оцінки їхнього фінансово-економічного стану, що дозволяє своєчасно виявляти загрози, визначати внутрішні резерви та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Діагностика фінансово-економічного стану виступає не лише інструментом контролю, а й стратегічним механізмом підвищення фінансової стійкості, адаптації до змін зовнішнього середовища та забезпечення економічної безпеки підприємства. Саме тому дослідження механізмів діагностики, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами є надзвичайно актуальними й затребуваними на сучасному етапі розвитку економіки України.

Метою атестаційної роботи є Комплексна оцінка фінансово-економічного стану підприємства на основі системи показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності в умовах нестабільного ринкового середовища, з метою виявлення ключових загроз та резервів стабілізації і зміцнення економічної безпеки підприємства.

Відповідно до поставленої мети в роботі було визначено і вирішено такі **завдання**:

- Розкрити теоретичні засади фінансово-економічної діагностики підприємства, зокрема її сутність, мету, функції та методи оцінювання;
- Надати загальну характеристику діяльності підприємства ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД", включаючи структуру активів, джерела фінансування та основні напрями виробничо-господарської діяльності;
- Оцінити фінансово-економічний стан підприємства на основі системи показників: ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності;
- Виконати динамічний аналіз змін фінансових показників у 2020–2024 роках, виявити основні тенденції та слабкі місця в діяльності підприємства;
- Визначити рівень фінансової безпеки підприємства в контексті зовнішніх загроз і внутрішніх фінансових резервів;

- Визначити рівень фінансової безпеки підприємства в контексті зовнішніх загроз і внутрішніх фінансових резервів.

Об'єктом дослідження є фінансово-економічна діяльність підприємств ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД".

Предметом дослідження є сукупність теоретичних практичних інструментів підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності будівельного підприємства.

Для досягнення мети роботи застосовано наступні **методи дослідження**: аналіз і синтез, індукція і дедукція, фінансовий аналіз, техніко-економічний аналіз.

Інформаційну базу дослідження становлять статті і монографії, методичні вказівки та підручники різних вчених, фундаментальні положення економіки, законодавча і нормативна база.

Джерелом аналітичної інформації слугувала фінансова звітність підприємства ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" у період 2020-24 рр.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані в бакалаврській роботі наукові положення, висновки та пропозиції можуть бути використані для підвищення ефективності операційної діяльності будівельних підприємств.

Перелік структурних частин роботи. Робота складається з трьох розділів, вступу, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКУ

1.1. Сутність, цілі та завдання діагностики фінансово-економічного стану підприємства.

Сучасний рівень розвитку економіки висуває нові вимоги до суб'єктів господарювання, які повинні дотримуватись встановлених правил для ефективної діяльності в умовах ринкової конкуренції. В умовах суттєвого розширення фінансово-економічних повноважень підприємств особливо важливого значення набуває своєчасний та якісний аналіз їхнього фінансового стану, оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, а також визначення шляхів зміцнення фінансової стабільності.

Фінансовий стан підприємства є комплексною характеристикою, що відображає якість його виробничої та фінансової діяльності. Він визначає структуру, рух і ефективність використання фінансових ресурсів, а також реалізацію фінансових взаємин через систему показників як на певну дату, так і в динаміці.

Об'єктивна оцінка фінансового стану можлива лише за умови використання системи показників, які всебічно висвітлюють економічне становище підприємства. Саме завдяки діагностиці можна детально проаналізувати поточний стан і спрогнозувати майбутнє фінансове становище підприємства.

Термін «діагностика» походить від грецького слова «діагноз», що означає «розпізнавання» або «визначення». Аналіз наукових джерел свідчить про існування різноманітних підходів до тлумачення сутності діагностики.

Попри різні трактування, більшість дослідників розглядають діагностику як процес виявлення стану об'єкта дослідження в минулому, теперішньому або майбутньому. Узагальнено, діагностику можна визначити як здатність ідентифікувати стан об'єкта за встановленими критеріями у будь-який момент часу.

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства є комплексним аналітичним процесом, спрямованим на глибоке дослідження та оцінку поточного фінансового становища суб'єкта господарювання. Вона включає аналіз динаміки показників, які характеризують ефективність використання ресурсів, платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність та рентабельність підприємства. По суті, діагностика дозволяє не лише констатувати наявні проблеми, а й виявити причини їх виникнення, а також оцінити потенційні ризики та можливості для подальшого розвитку. Це не одноразова дія, а безперервний процес, що вимагає систематичного підходу та використання сучасних методів аналізу.

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства — це процес комплексного аналізу фінансових та економічних показників з метою визначення реального стану підприємства, виявлення проблем і резервів його розвитку. Вона передбачає використання методів фінансового аналізу, економетрії, моніторингу ризиків, оцінки ефективності управління ресурсами.

Діагностика є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо стабілізації, розвитку чи реорганізації діяльності підприємства.

Щодо діагностики фінансового стану підприємства, варто зазначити наступне.

О.А. Сметанюк пропонує таке трактування цього поняття: діагностика фінансового стану — це процес ідентифікації стану об'єкта шляхом застосування комплексу аналітичних процедур, спрямованих на виявлення основних чинників, що впливають на цей стан, виявлення ознак і причин можливих проблем або ризиків, оцінювання здатності підприємства досягати своїх стратегічних і тактичних цілей, а також формування необхідної інформаційної бази для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Зазначене визначення є глибоким і комплексним, оскільки охоплює ключові аспекти процесу діагностики.

С.В. Приймак вводить поняття «фінансова діагностика» як синонім терміна «діагностика фінансового стану». За його визначенням, фінансова діагностика — це процес виявлення якості фінансового стану підприємства та встановлення факторів, що впливають на його фінансові показники.

Проте, враховуючи, що діагностика не лише ідентифікує впливові чинники, а й дозволяє виявити причини змін у фінансових параметрах, можна зробити висновок, що запропоноване визначення не повністю відображає суть поняття.

Ключовим завданням діагностики фінансового стану є здійснення комплексного аналізу, який здатен задовольнити потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів фінансової інформації.

Т.Г. Бень тлумачить діагностику як оцінювання фінансового стану підприємства шляхом використання як поглибленого, так і експрес-аналізу. Ці методи дозволяють виявити проблемні зони у фінансовій діяльності підприємства та визначити причини їх виникнення.

А.І. Муравйов підкреслює, що діагностика фінансового стану є методом виявлення порушень у нормальному функціонуванні господарської діяльності підприємства на основі характерних ознак, притаманних саме цьому об'єкту. Основна увага автора зосереджена на аналізі та контролі відхилень від стандартного перебігу господарських процесів.

У свою чергу, О.О. Гетьман і В.М. Шаповал розглядають діагностику фінансового стану як метод розпізнавання стану соціально-економічної системи через проведення

комплексу дослідницьких процедур з метою виявлення слабких ланок та «вузьких місць» у її структурі.

У сучасних умовах для підприємства надзвичайно важливо вміти ефективно управляти фінансовими ресурсами, формувати оптимальну структуру капіталу за видами та джерелами його надходження, а також підтримувати збалансоване співвідношення між власними і залученими коштами. Не менш важливим є глибоке розуміння таких категорій, як ділова активність, ліквідність, платоспроможність, рентабельність і фінансова стійкість підприємства.

Ключовими складовими економічної діяльності підприємства, що дають змогу найточніше оцінити його фінансовий стан, є: рівень прибутковості діяльності; ефективність розподілу прибутку; достатність власних фінансових ресурсів для забезпечення безперебійного виробничого процесу та реалізації продукції; раціональне використання основних і оборотних засобів; а також ліквідність поточних активів.

У наукових джерелах існують різноманітні підходи до тлумачення поняття «діагностика фінансового стану», проте досі не сформовано єдину концепцію, а також не встановлено чіткий зміст і функції цього поняття (див. табл. 1).

Таблиця. 1.1.

Визначення поняття «діагностика фінансового стану підприємства» різними авторами

Автор(и)	Визначення поняття
Т. Г. Бень, Ю. С. Копчак	Діагностика — оцінка фінансового стану підприємства за допомогою поглибленого та експрес-аналізу для виявлення проблемних зон і їхніх причин.
С. В. Приймак	«Фінансова діагностика» — процес виявлення якості фінансового стану підприємства та чинників, що впливають на його фінансові параметри.
О. А. Сметанюк	Комплекс досліджень для ідентифікації стану підприємства, визначення причин і факторів проблем, оцінки потенціалу досягнення цілей, формування інформації для управлінських рішень.

А. С. Вартанов, І. Г. Сокиринська, З. Н. Соколовська	Економічна діагностика — системний підхід до оцінки стану об'єкта, пошуку проблем і шляхів їх вирішення, встановлення структури та динаміки зв'язків між показниками.
Е. М. Коротков, А. А. Беляєв, Д. В. Валовий	Визначення стану об'єкта управління через дослідження та виявлення слабких місць у функціонуванні підприємства.
О. О. Гетьман, В. М. Шаповал	Діагностика — метод розпізнавання стану соціально-економічної системи та виявлення «вузьких місць» через аналітичні процедури.
Н. В. Родіонова	Встановлення діагнозу ненормального стану підприємства для обґрунтування стратегії й тактики дій. Виділяє два напрями: фінансово-економічне та організаційне діагностування.
А. І. Муравйов	Метод виявлення збоїв у господарському процесі на основі характерних ознак. Зосереджено на аналізі відхилень від «нормального» перебігу діяльності.

Беручи до уваги теоретичні основи, метою діагностики фінансового стану підприємства має бути оцінка його розвитку в динаміці та виявлення резервів для підвищення рентабельності виробництва й зміцнення комерційної ефективності, що є фундаментом стабільної діяльності підприємства та виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими установами.

Діагностика фінансово-економічного стану підприємства переслідує низку ключових цілей, які спрямовані на всебічну оцінку та покращення його функціонування.

Основними цілями діагностики є:

- Комплексна оцінка фінансового здоров'я: Визначення рівня фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства для оцінки його здатності виконувати свої зобов'язання.

Оцінка фінансового здоров'я підприємства

Рис.1.1. Оцінка фінансового здоров'я підприємства.

Ця мета є фундаментальною і передбачає не просто констатацію фактів, а глибокий аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінюється здатність компанії покривати свої поточні та довгострокові зобов'язання, генерувати достатні грошові потоки та підтримувати необхідний рівень власного капіталу. Це допомагає зрозуміти, наскільки підприємство є незалежним від зовнішніх джерел фінансування та чи зможе воно вистояти в умовах економічних змін.

- Виявлення "вузьких місць" та проблемних зон: Ідентифікація слабких ланок у фінансово-господарській діяльності, які негативно впливають на загальний стан підприємства.

Діагностика дозволяє точно визначити ті аспекти діяльності, які негативно впливають на фінансові результати або створюють ризики для майбутнього. Це можуть бути неефективне управління витратами, надмірні запаси, велика дебіторська заборгованість, низька оборотність активів або неоптимальна структура капіталу. Виявлення цих "вузьких місць" є першим кроком до розробки коригувальних заходів.

- Оцінка ефективності використання ресурсів: Аналіз раціональності використання всіх видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових) та їх впливу на кінцеві результати.

Ця ціль сфокусована на аналізі того, наскільки раціонально підприємство використовує наявні ресурси – матеріальні (сировина, матеріали), трудові (персонал) та фінансові (кошти). Оцінюється, чи приносять інвестиції очікуваний дохід, чи є продуктивність праці на достатньому рівні, та чи оптимально розподіляються фінансові потоки. Це допомагає виявити невикористаний потенціал та можливості для підвищення ефективності.

- Прогнозування та запобігання кризовим явищам: Створення основи для розробки антикризових заходів та уникнення фінансових проблем у майбутньому.

Однією з найважливіших стратегічних цілей діагностики є своєчасне виявлення передумов можливих фінансових криз або банкрутства. Шляхом аналізу тенденцій та прогнозування майбутніх показників, можна виявити сигнали про погіршення стану підприємства (наприклад, зниження ліквідності, зростання збитків) ще до того, як вони стануть критичними. Це дозволяє розробити та впровадити антикризові заходи на ранній стадії.

- Обґрунтування управлінських рішень: Надання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень щодо інвестиційної, виробничої та фінансової діяльності.

Діагностика є джерелом достовірної та об'єктивної інформації, необхідної для прийняття стратегічних та тактичних управлінських рішень. Це стосується інвестиційної політики (куди і як інвестувати), виробничої діяльності (оптимізація обсягів, асортименту), фінансової політики (джерела фінансування, управління боргами) та інших аспектів. Керівництво може приймати рішення, ґрунтуючись не на інтуїції, а на реальних даних.

- Оцінка інвестиційної привабливості: Визначення потенціалу підприємства для залучення інвестицій та кредитів.

Для потенційних інвесторів, кредиторів або партнерів діагностика надає ключову інформацію про стан та перспективи підприємства. Вона дозволяє оцінити його

платоспроможність, надійність, рівень ризиків та потенціал для зростання. Висока інвестиційна привабливість сприяє залученню необхідних коштів для розвитку.

- Контроль за виконанням планів та бюджетів: Моніторинг дотримання фінансових показників, закладених у стратегічних планах та бюджетах.

Діагностика виступає як ефективний інструмент контролю за реалізацією фінансових планів, бюджетів та стратегічних цілей підприємства. Порівняння фактичних показників з плановими дозволяє оперативно виявляти відхилення, аналізувати їх причини та вживати заходів для корекції. Це забезпечує дисципліну у фінансовому управлінні та сприяє досягненню поставлених завдань.

Цілі діагностики фінансово-економічного стану підприємства

Рис.1.2. Цілі діагностики фінансово-економічного стану підприємства.

В статті [] зазначаються наступні цілі діагностики фінансово-економічного стану:

1. Оцінка поточного фінансового стану підприємства — визначення платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності.

2. Виявлення "слабких місць" — ділянок, які негативно впливають на фінансову стабільність або прибутковість.
3. Прогнозування майбутнього стану — формування фінансових прогнозів та сценаріїв розвитку.
4. Пошук резервів підвищення ефективності — виявлення можливостей оптимізації витрат, збільшення доходів.
5. Оцінка інвестиційної привабливості — для інвесторів, банків, потенційних партнерів.
6. Прийняття рішень щодо фінансової політики — визначення напрямів рефінансування, реструктуризації боргів тощо.

Для досягнення поставлених цілей діагностика фінансово-економічного стану передбачає вирішення низки специфічних завдань:

- Збір та обробка інформації: Систематизація фінансової та статистичної звітності, а також іншої релевантної інформації.
- Аналіз фінансових показників: Розрахунок та аналіз ключових фінансових коефіцієнтів (ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності).
- Порівняльний аналіз: Зіставлення отриманих показників з нормативними значеннями, середньогалузевими даними та показниками попередніх періодів.
- Виявлення факторів впливу: Ідентифікація внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на фінансові результати підприємства.
- Оцінка ділової активності: Аналіз оборотності активів, дебіторської та кредиторської заборгованості, ефективності управління запасами.
- Аналіз рентабельності: Визначення рівня прибутковості діяльності, інвестицій, продукції, продажів.
- Оцінка ризиків: Ідентифікація фінансових, операційних та інших ризиків, що можуть загрожувати стабільності підприємства.
- Розробка рекомендацій: Формулювання практичних рекомендацій та заходів щодо покращення фінансово-економічного стану.
- Моніторинг та контроль: Регулярний перегляд та оновлення діагностичних даних для відстеження змін у фінансовому стані.

Наприклад, Н.М. Заярна в своїй науковій праці виокремлює основні завдання діагностики фінансового стану підприємства, які наведені на рис. 1.

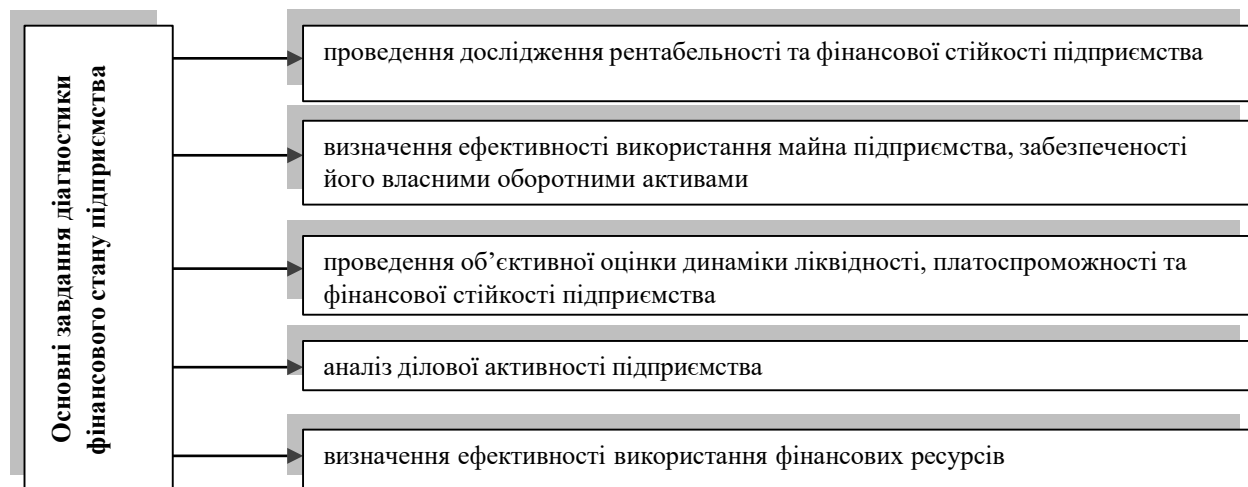

Рис. 1.3. Основні завдання діагностики фінансового стану підприємств

Враховуючи завдання діагностики фінансового стану підприємства, стає очевидною потреба в ефективному управлінні фінансами, що передбачає регулярну оцінку з використанням різноманітних методів, прийомів та методик аналізу. Тому, на думку Н.М. Заярної, доцільно здійснювати діагностику фінансового стану за такими етапами:

- реформувати механізм управління підприємством з урахуванням принципів фінансової прозорості; наприклад, для великих компаній та холдингів найефективнішою є система бюджетного управління;
- створити відповідну організаційну структуру управління з розподілом на бізнес-одиниці;
- організувати роботу фінансової служби так, щоб забезпечити доступ до інформації за всіма напрямками діяльності: щодо об'єктів фінансового управління, управлінських процесів (планування, аналіз, прогнозування), фінансових потоків тощо.

За потреби також доцільно забезпечити фінансову службу необхідними методами, засобами та принципами сучасного фінансового управління, тобто фактично навчити персонал використовувати сучасні інструменти фінансової діагностики. Зокрема, слід розробити стандарти управлінського обліку для всього підприємства загалом та для

кожного підрозділу і виду діяльності окремо: визначити форми звітності, строки подання, систему інформаційних потоків, документообіг тощо. Особливо важливо забезпечити інтеграцію управлінського фінансового та бухгалтерського обліку, адже основним джерелом фактичної фінансової інформації є бухгалтерія підприємства.

Мета цього етапу полягає в забезпеченні своєчасного збору та узагальнення необхідної фінансової інформації, а також у впровадженні автоматизації зазначених процесів за допомогою сучасних комп'ютерних технологій і програмного забезпечення [].

Роль економічної діагностики у підвищенні ефективності управління фінансовим станом підприємства та забезпеченні його економічної безпеки визначається виконанням ключових функцій, серед яких варто виділити оцінювальну, діагностичну та пошукову. Їх опис наведено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Характеристика функції економічної діагностики

Економічна діагностика відіграє ключову роль у системі управління фінансовим станом підприємства, адже вона забезпечує обґрунтоване прийняття управлінських рішень на основі достовірної, своєчасної та цілісної інформації. Завдяки діагностиці можна виявити проблемні зони, визначити причини фінансових відхилень, оцінити ризики та резерви підприємства.

Економічна діагностика виконує кілька важливих функцій:

- **Оцінююча** – полягає у виявленні поточного фінансового стану підприємства та рівня його фінансової стійкості;

- **Діагностична** – забезпечує виявлення "вузьких місць" і потенційних загроз у фінансово-господарській діяльності;
- **Пошукова** – спрямована на знаходження шляхів оптимізації ресурсного забезпечення, підвищення рентабельності та фінансової безпеки.

1.2. Діагностика фінансового стану підприємства як основний елемент забезпечення його економічної безпеки

В умовах зростаючих викликів і нестабільного економічного середовища діагностика сприяє не лише оперативному реагуванню на зміни, а й формуванню превентивної стратегії захисту підприємства. Це, в свою чергу, є основою забезпечення **економічної безпеки**, стабільності функціонування та довгострокового розвитку підприємства.

Таким чином, економічна діагностика виступає не лише інструментом оцінки поточного фінансового стану, а й важливим елементом системи стратегічного управління, який дозволяє:

- своєчасно виявляти внутрішні та зовнішні загрози фінансовій стабільності підприємства;
- прогнозувати розвиток фінансово-господарських процесів;
- ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення щодо зміцнення платоспроможності, ліквідності, прибутковості підприємства;
- визначати ефективні напрями інвестування та оптимізації витрат.

У сучасних умовах, коли підприємства діють у складному середовищі, що характеризується високим рівнем турбулентності, економічна діагностика стає основою для побудови адаптивної та гнучкої фінансової політики, що дозволяє зменшити вплив кризових явищ, забезпечити конкурентоспроможність та економічну стійкість.

Забезпечення економічної безпеки підприємства можливе лише за умови постійного моніторингу та аналітичної оцінки його фінансового стану, що підтверджує актуальність та необхідність впровадження систематичної економічної діагностики у практику управління.

Дійсно, економічна діагностика відіграє ключову роль у забезпеченні економічної безпеки підприємства. Це взаємопов'язані поняття, де діагностика виступає інструментом для досягнення та підтримки безпечного стану.

Економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, що дозволяє компанії стабільно функціонувати, розвиватися, протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, а також захищати свої інтереси та досягати поставлених цілей. Вона є багатоаспектною категорією, що включає фінансову, виробничу, інноваційну, кадрову, інформаційну та інші складові.

Саме тут на перший план виходить економічна діагностика, яка є фундаментом для формування, оцінки та підтримки системи економічної безпеки. Її роль можна розкрити через такі аспекти:

1. Виявлення загроз та слабких місць:

- Економічна діагностика дозволяє своєчасно ідентифікувати потенційні та вже існуючі загрози економічній безпеці. Це можуть бути:
 - Зниження ліквідності
 - Погіршення платоспроможності
 - Надмірна залежність від позикового капіталу
 - Падіння рентабельності
 - Неефективне використання активів
 - Висока собівартість продукції
 - Застарілі технології
 - Висока плинність кадрів
 - Ризики втрати інформації
- Виявлення "вузьких місць" у фінансово-господарській діяльності, які роблять підприємство вразливим перед несприятливими зовнішніми чи внутрішніми чинниками.

Економічні загрози та їх наслідки

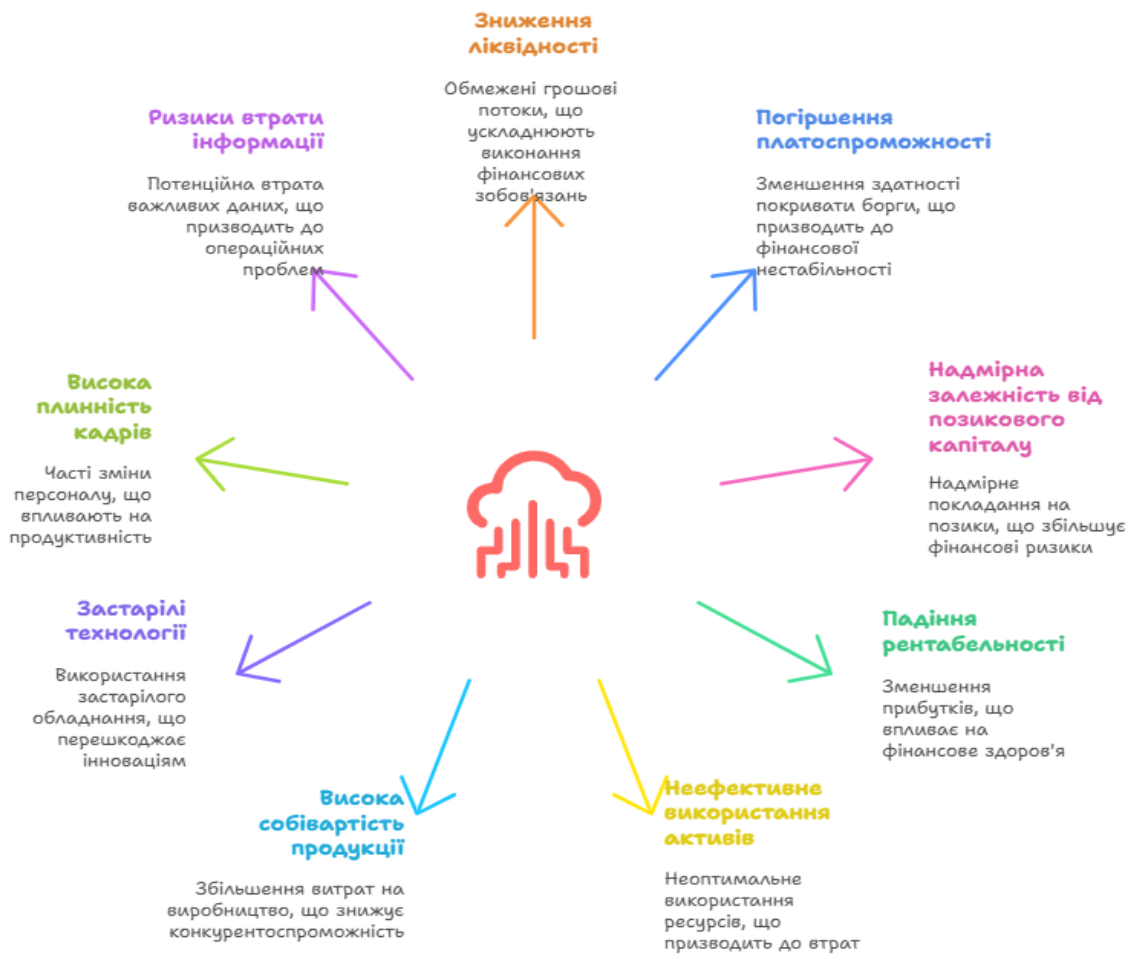

Рис. 1.5. Економічні загрози та їх наслідки

2. Оцінка поточного рівня економічної безпеки:

- Діагностика надає об'єктивну кількісну та якісну оцінку стану окремих функціональних складових економічної безпеки (фінансової, кадрової, інформаційної, виробничої тощо) та підприємства в цілому. Це дає змогу визначити, чи перебуває підприємство в зоні нормальної безпеки, зоні ризику, критичній чи кризовій зоні.
- Використання системи показників та коефіцієнтів дозволяє моніторити динаміку цих показників, виявляти відхилення від нормативних значень та тенденції до погіршення або покращення.

Цикл діагностики економічної безпеки

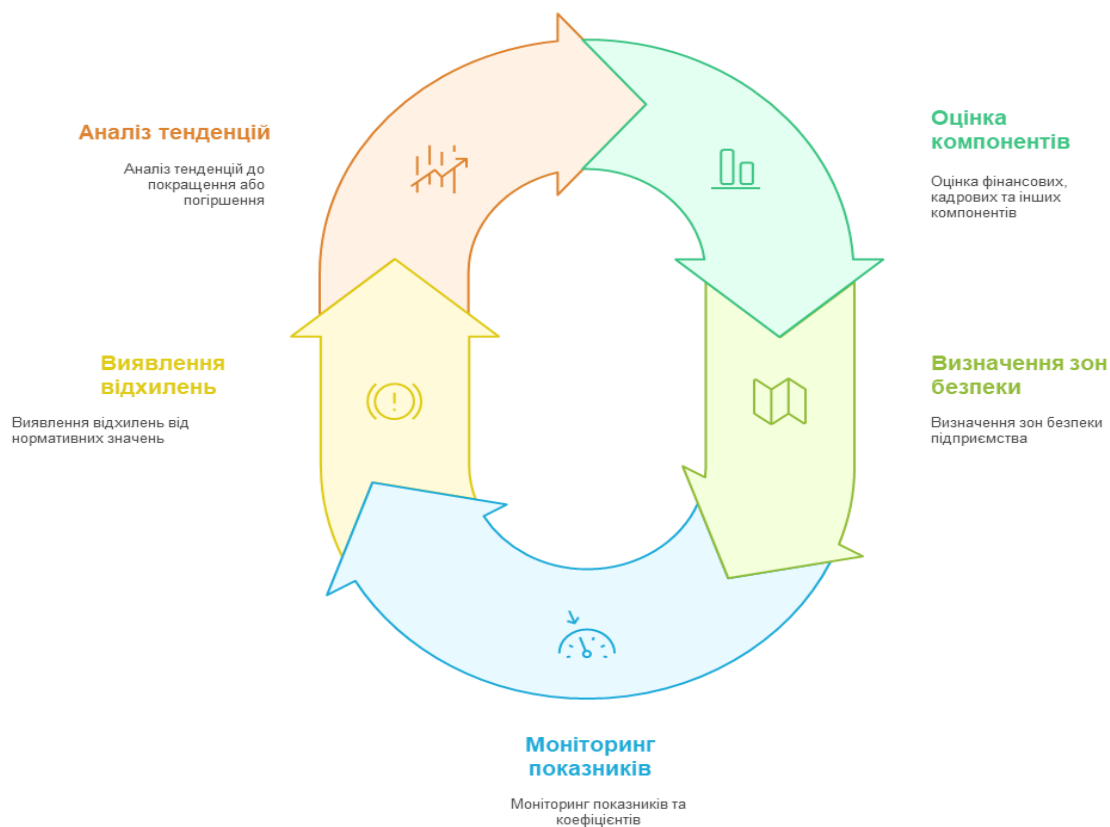

Рис. 1.6. Цикл діагностики економічної безпеки

3. Розробка та обґрунтування управлінських рішень:

- Результати діагностики є інформаційною базою для розробки стратегії та тактики забезпечення економічної безпеки. Знаючи реальний стан справ, керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо:
 - оптимізації структури капіталу;
 - управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;
 - інвестиційної політики;
 - розробки антикризових заходів;
 - підвищення ефективності використання ресурсів;
 - удосконалення системи внутрішнього контролю;
 - захисту інформаційних ресурсів.

Рис. 1.7. Стратегії економічної безпеки

4. Прогнозування та попередження криз:

- Діагностика дозволяє не лише констатувати проблеми, а й прогнозувати їх виникнення та розвиток. Аналіз тенденцій, виявлення ранніх ознак неблагополуччя дає можливість превентивно вживати заходів, щоб не допустити переростання локальних проблем у системну кризу або банкрутство.
- Це дає підприємству час для адаптації до мінливих умов та розробки планів дій на випадок несприятливих сценаріїв.

Цикл економічної діагностики

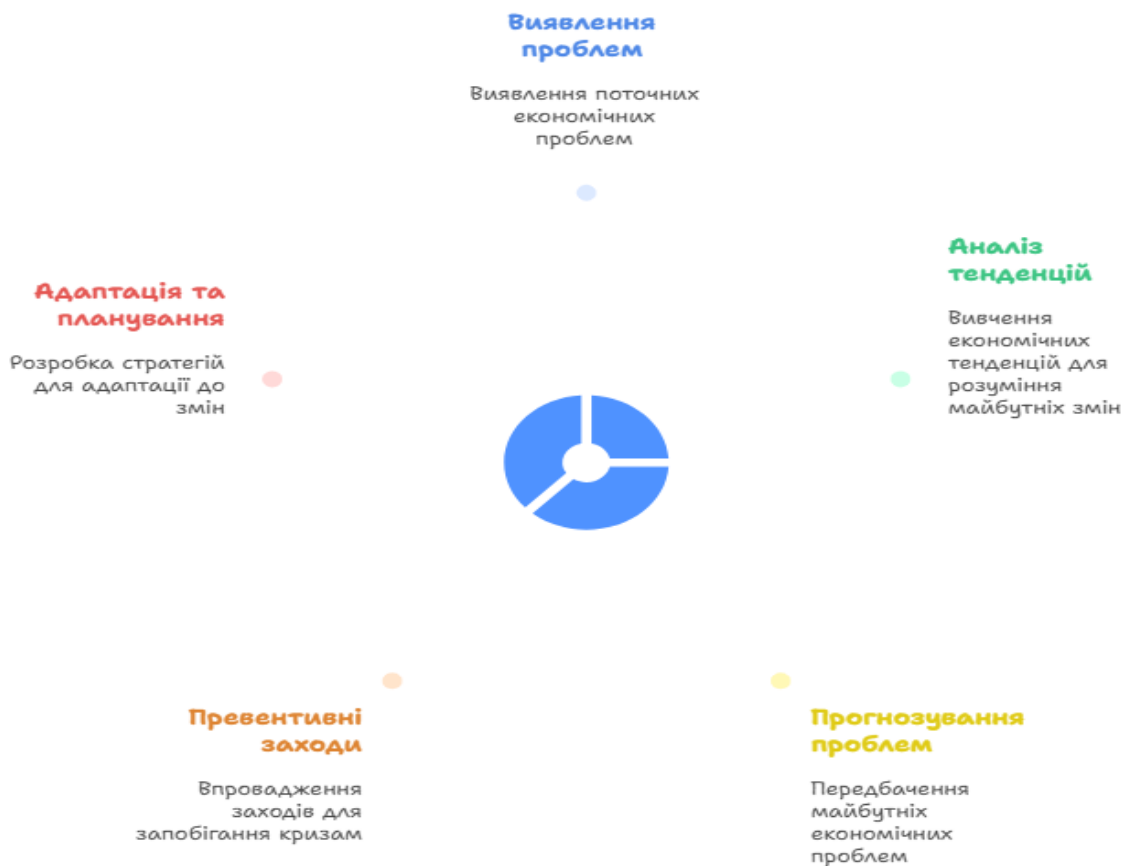

Рис. 1.8. Цикл економічної діагностики

5. Підвищення стійкості та конкурентоспроможності:

- Систематична економічна діагностика сприяє підвищенню фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства. Компанія, яка регулярно оцінює свій стан, краще підготовлена до викликів ринку.
- Виявлення та усунення внутрішніх резервів, підвищення ефективності використання ресурсів в кінцевому підсумку посилює конкурентні позиції підприємства на ринку.

Рис. 1.9. Підвищення конкурентоспроможності через економічну діагностику

6. Контроль та моніторинг:

- Діагностика є неперервним процесом, що дозволяє здійснювати постійний моніторинг економічної безпеки. Це допомагає відстежувати ефективність впроваджених заходів, своєчасно коригувати стратегії та підтримувати оптимальний рівень захищеності.

Таким чином, економічна діагностика є не просто інструментом аналізу, а невід'ємною частиною системи управління економічною безпекою підприємства, що забезпечує його стабільність, адаптивність та довгостроковий розвиток в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Діагностика фінансового стану є невід'ємною частиною фінансового менеджменту кожного підприємства та передбачає проведення комплексного аналізу на основі результатів його господарської діяльності. Ефективність цієї діяльності проявляється у раціональному використанні наявних ресурсів, своєчасному виконанні фінансових зобов'язань та забезпеченні прибуткової роботи підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що економічна діагностика забезпечує можливість:

- ухвалення обґрунтованих управлінських рішень щодо фінансової діяльності підприємства;

- аналізу змін у діяльності підприємства під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників, визначення їхніх типів і механізмів дії;
- своєчасного виявлення незадовільного фінансового стану підприємства на основі непрямих індикаторів;
- розробки ефективної фінансової політики, а також відповідної стратегії і тактики;
- формулювання висновків щодо поточного фінансового стану підприємства та оцінки його перспектив;
- визначення можливих шляхів покращення фінансової ситуації в межах управлінської діяльності.

Результатом проведення діагностики фінансового стану є визначення низки ключових, найбільш інформативних показників, які об'єктивно та точно характеризують фінансову ситуацію підприємства. Саме на їх основі формуються плани та прогнози щодо фінансового оздоровлення.

Фінансова діяльність підприємства має бути зорієнтована на стабільне надходження та ефективне використання фінансових ресурсів, забезпечення оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом, а також на підтримання фінансової стійкості для ефективного функціонування підприємства. У зв'язку з цим систематична оцінка фінансового стану набуває особливої ваги, оскільки відіграє важливу роль у зміцненні економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства, на думку Н.М. Заярної — це стан захищеності його функціонування від деструктивного впливу зовнішніх факторів, а також здатність своєчасно реагувати на потенційні загрози, нейтралізувати їх або адаптуватися до несприятливих умов, що можуть зашкодити діяльності. Рівень такої безпеки визначається ефективністю дій керівництва та фахівців підприємства щодо запобігання ризикам та мінімізації негативних наслідків впливу чинників як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Складові системи забезпечення економічної безпеки підприємства визначаються двома ключовими чинниками:

- потенційним спектром і структурою можливих загроз;
- фінансовими ресурсами, якими володіє підприємство.

Фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від ефективності управління його економічною безпекою. У свою чергу, результати фінансової діагностики дозволяють оцінити доцільність і результативність управлінських рішень, спрямованих на досягнення належного рівня безпеки. З урахуванням цього, створення та функціонування системи економічної безпеки повинні ґрунтуватися на таких принципах: комплексність (системний підхід), безперервність, дотримання законодавства, поєднання превентивних і реактивних заходів, диференційований підхід, баланс відкритості й конфіденційності, професійна компетентність і економічна доцільність.

Джерела загроз економічній безпеці підприємства можуть мати як усвідомлений, так і неусвідомлений характер. Вони можуть виникати внаслідок дій окремих посадових осіб або суб'єктів господарювання, а також бути спричинені збігом об'єктивних обставин — таких як зміни фінансової кон'юнктури на ринку, науково-технічний прогрес, надзвичайні ситуації тощо.

Економічну безпеку підприємства можна охарактеризувати як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, що проявляється у високих показниках прибутковості та рентабельності його діяльності. Поточний рівень економічної безпеки у фінансовому аспекті оцінюється через глибокий аналіз загроз, які можуть негативно вплинути на фінансовий стан підприємства, а також можливих фінансових втрат від реалізації цих загроз. Крім того, важливим є аналіз і оцінка результатів фінансово-господарської діяльності підприємства в межах діагностики фінансового стану, що виступає фундаментом для забезпечення належного рівня його економічної безпеки.

1.3. Основні методи та підходи до оцінювання фінансово-економічного стану підприємства.

Оцінювання фінансово-економічного стану підприємства є ключовим елементом фінансового менеджменту та економічної діагностики. Воно дозволяє виявити рівень ефективності діяльності підприємства, своєчасно визначати проблеми та шукати шляхи їх розв'язання. Для цього використовуються різні **методи та підходи**, які можна умовно поділити на такі основні групи:

1. Горизонтальний і вертикальний аналіз

- **Горизонтальний аналіз** (трендовий) — оцінка змін фінансових показників за кілька періодів у динаміці. Виявляє тенденції зростання чи зниження.
- **Вертикальний аналіз** — визначення структури фінансових звітів (у відсотках), наприклад, частки окремих статей у загальній сумі активів або витрат.

2. Аналіз фінансових коефіцієнтів (коефіцієнтний аналіз)

Передбачає розрахунок і оцінку таких груп показників:

- **Ліквідність** (поточна, швидка, абсолютна)
- **Фінансова стійкість** (автономія, заборгованість, маневреність)
- **Рентабельність** (активів, капіталу, продажів)
- **Ділова активність** (оборотність активів, дебіторської та кредиторської заборгованості)

3. Факторний аналіз

- Дає змогу виявити вплив окремих факторів на зміну певного результативного показника (наприклад, рентабельності).
- Методи: ланцюгових підстановок, індексний метод, елімінування тощо.

4. Комплексна оцінка фінансового стану

- Поєднує розрахунок кількох груп показників з побудовою інтегрального (узагальненого) індексу фінансового стану підприємства.
- Дає змогу порівнювати підприємства між собою або з нормативними значеннями.

5. SWOT-аналіз

- Оцінка внутрішніх (S – сильні, W – слабкі сторони) та зовнішніх факторів (O – можливості, T – загрози), що впливають на економічний стан підприємства.

6. Метод сценарного аналізу та прогнозування

- Використовується для оцінки майбутнього фінансового стану за різних сценаріїв розвитку (оптимістичний, песимістичний, реалістичний).

7. Метод експертних оцінок

- Залучення думки фахівців (внутрішніх або зовнішніх) для якісної оцінки окремих аспектів фінансово-економічного стану.

8. Метод індикативного аналізу

- Встановлення набору контрольних показників (індикаторів), перевищення або недотримання яких сигналізує про погіршення стану підприємства.

Методи оцінки фінансового стану

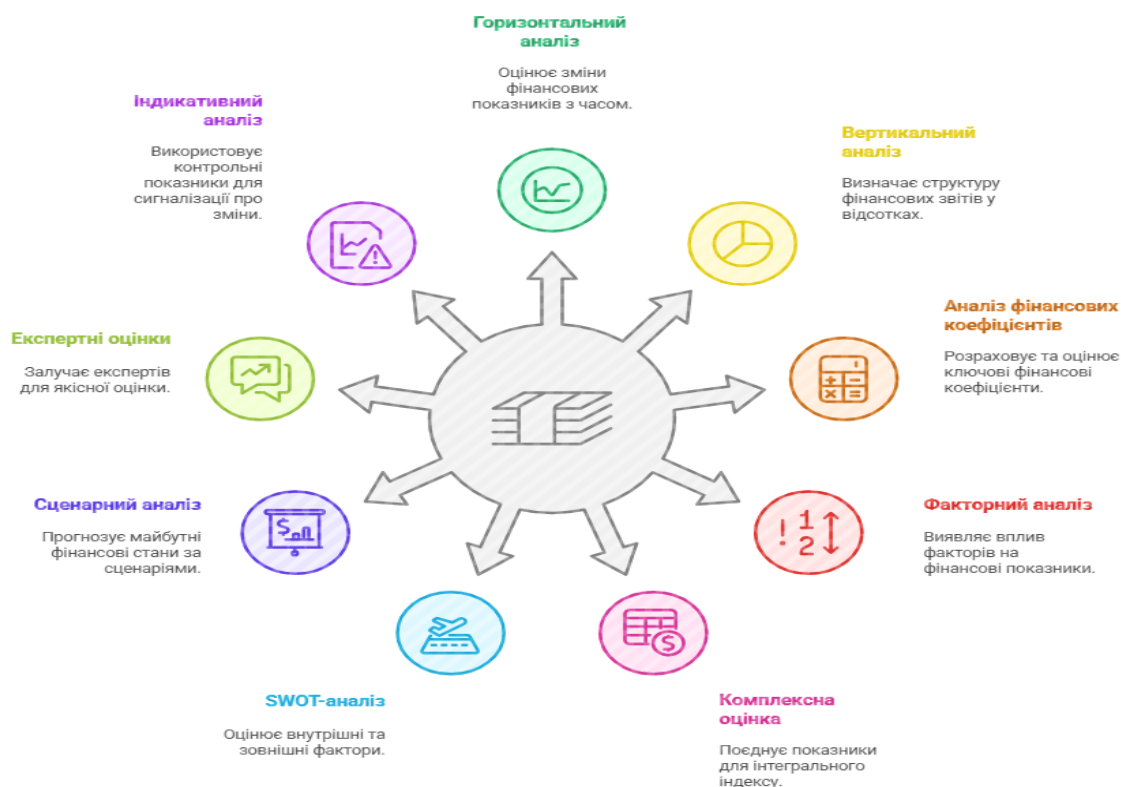

Рис.1.10. Методи оцінки фінансово-економічного стану підприємства

Ці методи часто використовуються в комбінації для забезпечення **об'єктивного, достовірного та всебічного оцінювання** фінансово-економічного стану підприємства, що є основою для прийняття ефективних управлінських рішень та забезпечення економічної безпеки (Табл.2)

Таблиця 1.2

Основні методи та підходи до оцінювання фінансово-економічного стану підприємства

№	Метод / Підхід	Суть методу	Ціль / Переваги
1	Горизонтальний аналіз	Аналіз змін показників фінзвітності у динаміці за кілька періодів	Виявлення тенденцій зростання/зниження
2	Вертикальний аналіз	Аналіз структури статей звітності (у %)	Оцінка співвідношення елементів активів, капіталу, витрат
3	Коефіцієнтний аналіз	Розрахунок фінансових коефіцієнтів: ліквідності,	Глибока кількісна оцінка ключових фінансових аспектів

		рентабельності, стійкості, ділової активності	
4	Факторний аналіз	Визначення впливу окремих чинників на зміни фінансових показників	Виявлення головних причин змін результатів
5	Комплексна оцінка	Об'єднання показників в інтегральний індекс	Загальна оцінка фінансового стану, порівняння з іншими підприємствами
6	SWOT-аналіз	Визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз	Аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів впливу
7	Сценарний аналіз та прогнозування	Розрахунок майбутніх показників за різними сценаріями	Підготовка до можливих змін умов діяльності
8	Експертні оцінки	Залучення думки фахівців	Якісна оцінка складних або непередбачуваних ситуацій
9	Індикативний аналіз	Оцінка за допомогою встановлених нормативних значень індикаторів	Своєчасне виявлення відхилень, контроль за «зонами ризику»

Розглянемо детальніше основні методи оцінювання фінансово-економічного стану підприємства та приклади їх застосування.

Таблиця 1.3

Основні методи оцінювання фінансово-економічного стану підприємства та приклади їх застосування

№	Метод / Підхід	Суть методу	Ціль / Переваги	Приклад застосування
1	Горизонтальний аналіз	Порівняння фінансових показників за кілька періодів	Виявлення динаміки змін	Витрати на сировину зросли з 1,2 млн грн у 2023 р. до 1,6 млн грн у 2024 р. – зростання на 33%.
2	Вертикальний аналіз	Визначення частки кожної статті у загальному підсумку	Аналіз структури витрат, доходів, активів	Собівартість реалізації становить 65% виручки, адміністративні витрати — 15%, прибуток — 10%

				(від загальної виручки).
3	Коефіцієнтний аналіз	Розрахунок фінансових коефіцієнтів: рентабельності, ліквідності, стійкості	Кількісна оцінка фінансового стану	Коефіцієнт поточної ліквідності = 2,1 (при нормі >1), рентабельність активів = 12%.
4	Факторний аналіз	Аналіз впливу окремих чинників на результативний показник	Виявлення ключових причин змін	Збільшення виручки пояснюється зростанням обсягу продажу на 10% і підвищенням ціни на 5%.
5	Комплексна оцінка	Побудова узагальнюючого показника на основі декількох критеріїв	Загальна характеристика фінансового стану	Інтегральний індекс фінансового стану = 0,78 (добрий рівень при шкалі від 0 до 1).
6	SWOT-аналіз	Визначення сильних (S), слабких (W), можливостей (O) і загроз (T)	Стратегічна діагностика внутрішнього і зовнішнього середовища	Сильна сторона: низька собівартість. Загроза: зростання конкуренції через демпінг з боку нових гравців.
7	Сценарний аналіз / прогнозування	Моделювання можливих фінансових результатів за різних умов	Підготовка до ризиків та оцінка перспектив	У разі зростання курсу долара на 10% очікується зменшення прибутку на 15% через імпорتنу залежність виробництва.
8	Експертні оцінки	Оцінка стану підприємства на основі думок фахівців	Якісна оцінка трудноформалізованих факторів	Експерти прогнозують покращення ліквідності у зв'язку з підписанням

				вигідного контракту з великим клієнтом.
9	Індикативний аналіз	Порівняння показників з нормативами, індикаторами або середніми галузевими значеннями	Моніторинг критичних відхилень	Коефіцієнт автономії = 0,3 при нормативі не менше 0,5 – фінансова незалежність є недостатньою.

Оцінювання фінансово-економічного стану підприємства є багаторівневим процесом, який ґрунтується на застосуванні різноманітних методів та підходів. Вони дозволяють отримати всебічне уявлення про фінансове здоров'я компанії, її ефективність, стійкість та потенціал розвитку.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства передбачає використання як традиційних, так і сучасних аналітичних інструментів, що дозволяють виявити приховані тенденції та сформулювати об'єктивне судження про його діяльність.

1. Методичні підходи до оцінювання

Перед тим як перейти до конкретних методів, варто виділити основні підходи до проведення аналізу:

- Порівняльний (бенчмаркінг) підхід: Порівняння показників діяльності підприємства з показниками:
 - попередніх періодів (трендовий аналіз);
 - конкурентів або лідерів галузі;
 - середньогалузевими показниками;
 - нормативними (рекомендованими) значеннями.
- Динамічний (трендовий) підхід: Аналіз зміни показників у часі (за кілька звітних періодів) для виявлення тенденцій розвитку, циклічності та прогнозування майбутнього стану.
- Комплексний підхід: Передбачає системний аналіз усіх аспектів фінансово-господарської діяльності, взаємозв'язку та взаємозалежності показників. Мета – отримати цілісну картину, а не фрагментарні висновки.

- Факторний підхід: Дослідження впливу окремих факторів (причин) на результативні показники фінансово-економічної діяльності. Це дозволяє виявити ключові драйвери змін та визначити заходи щодо їх оптимізації.

2. Основні методи оцінювання

Найбільш поширеними та ефективними методами оцінювання фінансово-економічного стану є:

- 2.1. Горизонтальний (часовий) аналіз:
 - Сутність: Полягає у порівнянні кожної позиції фінансової звітності (Балансу, Звіту про фінансові результати тощо) з аналогічними показниками попередніх періодів.
 - Ціль: Визначення абсолютних та відносних змін показників, виявлення динаміки та темпів зростання/зниження.
 - Приклад: Порівняння величини чистого доходу від реалізації за поточний рік з минулим роком.
- 2.2. Вертикальний (структурний) аналіз:
 - Сутність: Визначення питомої ваги окремих статей фінансової звітності у загальному підсумку.
 - Ціль: Оцінка структури активів, зобов'язань, доходів та витрат, виявлення структурних змін та їх впливу на фінансовий стан.
 - Приклад: Розрахунок частки основних засобів у загальній сумі активів, частки власного капіталу в джерелах фінансування.
- 2.3. Коефіцієнтний аналіз:
 - Сутність: Розрахунок та аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів), що відображають взаємозв'язки між різними статтями звітності. Ці коефіцієнти групуються за основними аспектами фінансового стану.
 - Ціль: Оцінка ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства. Порівняння отриманих коефіцієнтів з нормативами, галузевими показниками та динамікою.
 - Основні групи коефіцієнтів:

- Коефіцієнти ліквідності: Характеризують здатність підприємства погашати поточні зобов'язання (коефіцієнт абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності, поточної ліквідності).
 - Коефіцієнти фінансової стійкості: Оцінюють структуру капіталу та здатність підприємства фінансувати свої активи власними джерелами (коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансового левериджу).
 - Коефіцієнти ділової активності (оборотності): Показують ефективність використання активів (оборотність активів, оборотність дебіторської заборгованості, оборотність запасів).
 - Коефіцієнти рентабельності: Відображають прибутковість діяльності підприємства (рентабельність продажів, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу).
 - Коефіцієнти ринкової активності: (для акціонерних товариств) Оцінюють інвестиційну привабливість (прибуток на акцію, коефіцієнт "ціна/прибуток").
- 2.4. Факторний аналіз:
 - Сутність: Дозволяє визначити вплив окремих факторів на зміну того чи іншого результуючого показника. Використовуються методи ланцюгових підстановок, інтегральний метод, метод абсолютних різниць тощо.
 - Ціль: Виявити, які конкретні причини (наприклад, зміна обсягу виробництва, собівартості, цін) найбільше вплинули на зміну прибутку, рентабельності тощо. Це ключ до пошуку резервів підвищення ефективності.
 - 2.5. Інтегральна (комплексна) оцінка / Рейтингові моделі:
 - Сутність: Об'єднання множини окремих фінансових показників в єдиний узагальнюючий інтегральний показник або бал. Це дозволяє отримати комплексну оцінку фінансового стану та навіть ранжувати підприємства за рівнем їх "здоров'я".
 - Ціль: Прогнозування ймовірності банкрутства або оцінка загального рівня фінансової надійності.
 - Приклади: Модель Альтмана (Z-рахунок), модель Спрінгейта, модель Ліса, вітчизняні модифікації бальних систем оцінки. Ці моделі часто

використовують систему вагових коефіцієнтів для різних фінансових показників.

- 2.6. Метод грошових потоків (Cash Flow Analysis):
 - Сутність: Аналіз руху грошових коштів підприємства за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.
 - Ціль: Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства з точки зору реального надходження та витрачання коштів, а не лише нарахованих доходів/витрат. Дозволяє виявити здатність генерувати грошові кошти для самофінансування.

Ефективна оцінка фінансово-економічного стану підприємства вимагає не просто розрахунку показників, а їх комплексного аналізу в динаміці, порівнянні з бенчмарками та факторного дослідження. Лише такий підхід дозволяє отримати достовірні висновки та розробити обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення стабільності та розвитку підприємства.

2.1. Загальна характеристика та організаційно-економічна діяльність досліджуваного підприємства.

Акціонерне товариство «Бориспільсьільбуд» було засноване 1 березня 1971 року за наказом Міністерства сільського будівництва України з метою реалізації будівельних проєктів у Бориспільському, Баришівському, Яготинському, Згурівському районах та місті Києві. До складу тресту на момент створення увійшли ПМК-10, ПМК-11, ПМК-12, ПМК-13, ПМК-14, ПМК-15, ПМК-504 і ПМК-530. Першим керівником підприємства був Петро Іванович Руденко. На основі промислових підрозділів ПМК було організовано Завод залізобетонних виробів та управління виробничо-технологічної комплектації. Для виконання будівельних робіт створили госпрозрахункову дільницю. Також функціонували відділ забезпечення працівників продуктами харчування та житлово-комунальний відділ, до складу якого увійшли гуртожитки у містах Бориспіль, Переяслав-Хмельницький і Яготин.

Трест «Бориспільсьільбуд» збудував у місті Бориспіль дитячі садки «Сонечко» та «Веселка», а також базу відпочинку в селі Кийлів. Як зазначив у своєму виступі Олександр Сич, історія тресту поділяється на два етапи — 20 років діяльності за часів Радянського Союзу та 20 років у період незалежної України. У радянський період обсяги будівництва були надзвичайно великими, що сприяло активному розвитку підприємства, його успіхам у виробничій сфері та в культурно-спортивному житті регіону. Щорічно організації тресту вводили в експлуатацію від 60 до 90 об'єктів. Усі школи, дитячі садки та адміністративні споруди в зазначених районах, як правило, зводилися саме силами тресту. Частка житлового будівництва також була значною — близько 70–80% житлових будинків споруджували працівники підприємства. У більшості населених пунктів трест реалізовував проєкти зі зведення сільськогосподарських об'єктів, зокрема птахофабрик у Старому, Кучакові, Морозівці, Головурові, Гайшині та Яготині. Серед найвідоміших об'єктів — Березанський домобудівний комбінат, Яготинський молокозавод, Переяслав-Хмельницький хлібозавод, Бортницький консервний завод, Гнідинський м'ясо-молочний завод та багато інших. Також трест здійснював будівництво об'єктів оборонного призначення. Загалом, 70–80% будівель, зведених у той період у регіоні, були споруджені силами працівників тресту «Бориспільсьільбуд».

У 1975–1978 та 1980–1981 роках трест неодноразово здобував перемоги в обласних, республіканських та всесоюзних змаганнях серед будівельних організацій Міністерства сільського будівництва СРСР. Багато працівників підприємства були відзначені високими державними нагородами — понад 40 осіб отримали ордени та медалі, а дехто став лауреатом державних премій.

Однак наприкінці 1990-х — на початку 2000-х років підприємство зіткнулося з серйозними труднощами: будівельних замовлень практично не надходило. Це призвело до звільнення багатьох досвідчених фахівців, частина колективу змушена була змінити професію або шукати нові шляхи роботи. Незважаючи на складну ситуацію, ВАТ «Бориспільсьбуд» зуміло зберегтися як підприємство. Було налагоджено активну співпрацю з холдинговою компанією «Київміськбуд». Для сільських будівельників перехід до роботи з великою міською компанією був непростим: доводилося швидко адаптуватися до нових стандартів і вимог. Як згадує директор, іноді керівництво тресту ночами залишалося поруч із працівниками, аби впевнитися, що роботи виконуються якісно та вчасно.

У 2005 році ВАТ «Бориспільсьбуд» було визнано найкращим підприємством України, а вже у 2006 році компанія стала асоційованим членом холдингової структури «Київміськбуд».

За період незалежності підприємство реалізувало низку важливих проєктів: побудовано генетичний центр у селі Велика Олександрівка, міськрайонний центр зайнятості в Борисполі, проведено реконструкцію казарм із перепрофілюванням їх у житловий будинок на 72 квартири, а також зведено багато інших об'єктів. Незважаючи на економічні виклики, бориспільські будівельники й надалі активно працюють — споруджують житлові комплекси, освітні заклади та торговельні центри в Києві.

Серед реалізованих проєктів — участь у будівництві Південного залізничного вокзалу, дитячого садка з басейном у столиці, дошкільного закладу «Барвінок» у селі Велика Димерка, футбольного стадіону у Великій Олександрівці, реконструкція озера Олесницьке, притулок для тварин, капітальний ремонт дитсадку «Теремок» у Борисполі. Крім того, власними силами підприємство здійснює будівництво житлового комплексу «Банківський» у місті Бориспіль.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Трест Бориспільсьільбуд» створене у формі товариства з обмеженою відповідальністю шляхом перетворення Відкритого акціонерного товариства «Бориспільсьільбуд» на основі рішення чергових зборів акціонерів. Товариство є правонаступником всіх прав та обов'язків Відкритого акціонерного товариства «Бориспільсьільбуд» від 27.07.1995 року.

Види діяльності ТОВ «Трест Бориспільсьільбуд»:

41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами

49.41 Вантажний автомобільний транспорт

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

71.11 Діяльність у сфері архітектури

71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах

74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.

Останні об'єкти побудовані ТОВ «Трест Бориспільсьільбуд»: ЖК Банківський, ЖК Банківський 2, ЖК Парковий, ЖК Весна (Рис. 2.1,2.2)

Рис.2.1. ЖК Банковий, ЖК Банковий 2

Рис.2.2. ЖК Парковий, ЖК Весна

2.2. Аналіз динаміки основних фінансових показників підприємства за досліджуваний період.

Проаналізуємо фінансові показники діяльності ТОВ «Трест Бориспільсьільбуд» в динаміці та розрахуємо ключові коефіцієнти для оцінки фінансово-економічного стану підприємства.

Таблиця 2.1.

Вихідні дані та розрахункові показники

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Зміни 2023/2022	Зміни 2024/2023
Дохід, грн.	70 858 000	87 298 000	85 917 000	+23.2%	-1.6%
Чистий прибуток, грн.	1 645 000	3 841 000	5 159 000	+133.5%	+34.3%
Активи, грн.	17 775 000	22 876 000	27 848 000	+28.7%	+21.7%
Зобов'язання, грн.	1 721 000	2 981 000	2 794 000	+73.2%	-6.3%
Власний капітал, грн.	16 054 000	19 895 000	25 054 000	+23.9%	+25.9%

Аналіз динаміки основних показників

Дохід:

- У 2023 році спостерігалось значне зростання доходу на **23.2%** порівняно з 2022 роком, що свідчить про активний розвиток або сприятливу ринкову кон'юнктуру.

- Однак у 2024 році відбулося незначне зниження доходу на **1.6%** порівняно з 2023 роком. Це може бути ознакою стабілізації, посилення конкуренції або невеликого спаду обсягів продажів.

Чистий прибуток:

- Найбільш позитивна динаміка спостерігається у чистому прибутку: його зростання було вибуховим у 2023 році (**+133.5%**) і продовжувалося у 2024 році (**+34.3%**). Це вказує на значне підвищення ефективності діяльності підприємства.

Активи:

- Підприємство демонструє стабільне та значне зростання активів: на **28.7%** у 2023 році та на **21.7%** у 2024 році. Це свідчить про розширення масштабів діяльності, інвестиції у розвиток або збільшення оборотного капіталу.

Зобов'язання:

- У 2023 році зобов'язання зросли на **73.2%**, що є значним показником. Це може бути пов'язано зі зростанням масштабів діяльності та потребою у додатковому фінансуванні.

- Проте, у 2024 році спостерігається позитивна тенденція до зниження зобов'язань на **6.3%**, що вказує на покращення управління боргом або його поступове погашення.

Власний капітал:

- Власний капітал стабільно зростає протягом усього періоду (**+23.9%** у 2023 році та **+25.9%** у 2024 році), що є дуже позитивним знаком і свідчить про реінвестування прибутку та зміцнення фінансової бази підприємства.

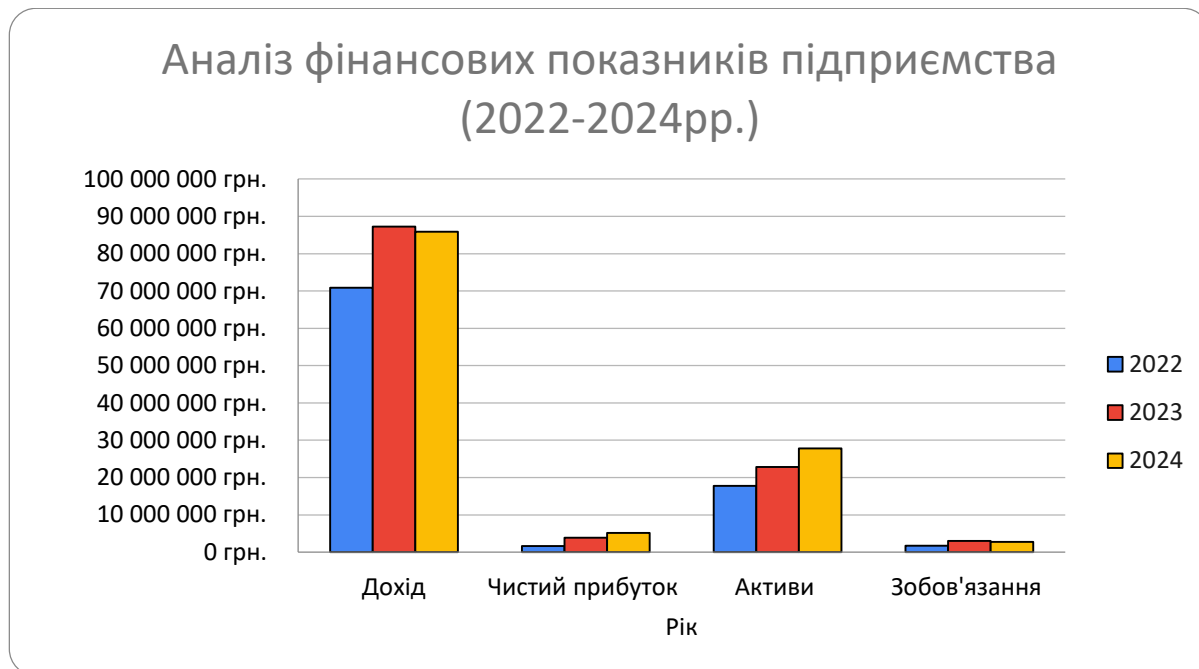

Рис. 2.3. Аналіз динаміки основних показників

Аналіз основних показників фінансової звітності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Наведений аналіз базується на динаміці показників: необоротні активи, оборотні активи, власний капітал, довгострокові зобов'язання, короткострокові зобов'язання та валюта балансу.

Таблиця 2.2.

Основні показники фінансової звітності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Показник	Од. вим.	2020	2021	2022	2023	2024
Необоротні активи	тис. грн	3697	3549	3211	3212	4714
Оборотні активи	тис. грн	15149	13763	14564	19664	23134
Власний капітал	тис. грн	14009	14409	16054	19895	25054
Довгострокові зобов'язання	тис. грн	0	0	0	0	0
Короткострокові зобов'язання	тис. грн	4837	2903	1721	2981	2794
Валюта балансу (підсумок активів)	тис. грн	18846	17312	17775	22876	27848

Огляд Активів, Капіталу та Зобов'язань

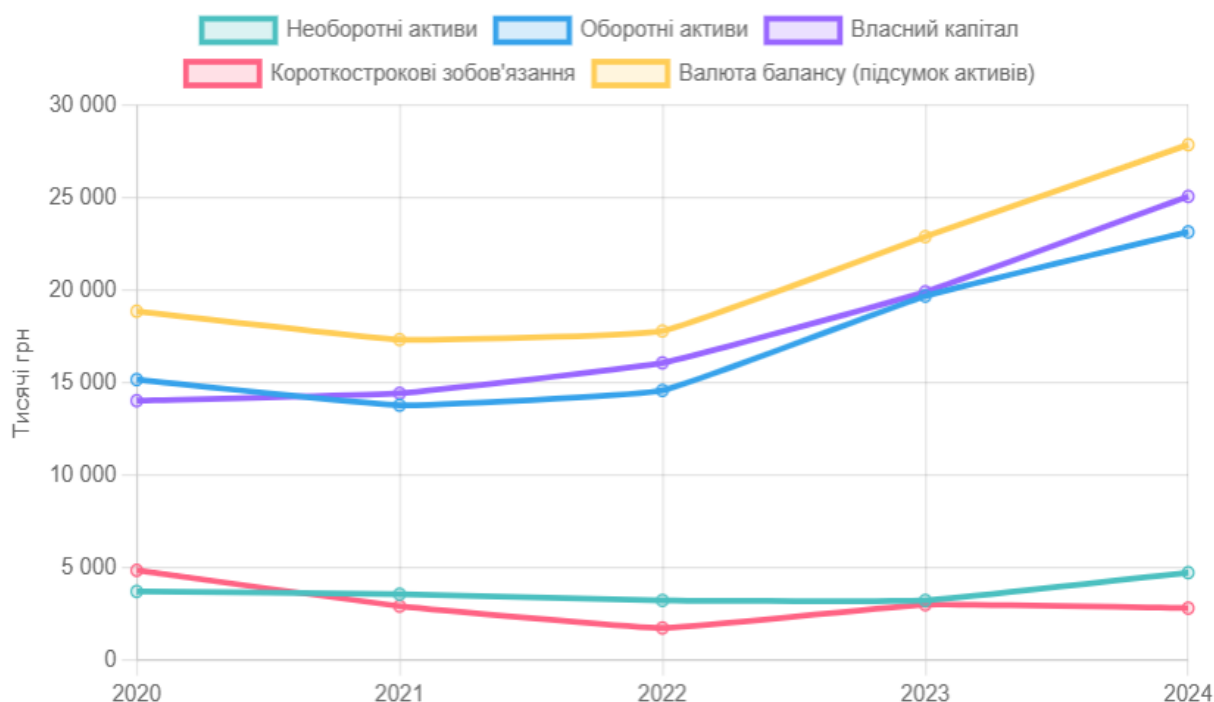

Рис. 2.4. Динаміка активів, капіталу та зобов'язань

Таблиця 2.3

Динаміка основних фінансових показників підприємства (2020-2024)

Показник	2020 (тис. грн)	2021 (тис. грн)	2022 (тис. грн)	2023 (тис. грн)	2024 (тис. грн)	Зміна 2020- 2024 (тис. грн)	Зміна 2020-2024 (%)
Необоротні активи	3697	3549	3211	3212	4714	+1017	+27.51%
Оборотні активи	15149	13763	14564	19664	23134	+7985	+52.71%
Власний капітал	14009	14409	16054	19895	25054	+11045	+78.84%
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0.00%
Короткострокові зобов'язання	4837	2903	1721	2981	2794	-2043	-42.24%
Валюта балансу (підсумок активів)	18846	17312	17775	22876	27848	+9002	+47.77%

1. Необоротні активи

- Динаміка: Спостерігається незначне зниження необоротних активів у 2021-2022 роках (з 3697 тис. грн до 3211 тис. грн), що може бути пов'язано з амортизацією або

вибуттям старих основних засобів. Однак, у 2024 році відбувається значне зростання до 4714 тис. грн, що перевищує показник 2020 року на 27.51%.

- Висновок: Зростання у 2023-2024 роках свідчить про інвестиції в довгострокові активи (модернізація, розширення виробничих потужностей), що є позитивним сигналом для майбутнього розвитку.

2. Оборотні активи

- Динаміка: Оборотні активи дещо знизилися у 2021 році (з 15149 тис. грн до 13763 тис. грн), але потім демонструють стабільне та значне зростання до 23134 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст за період становить 52.71%.

- Висновок: Зростання оборотних активів, особливо у 2023-2024 роках, може вказувати на збільшення обсягів виробництва/продажів, зростання запасів або дебіторської заборгованості. Це може бути як позитивним (збільшення діяльності), так і вимагати додаткового аналізу (якщо це зростання дебіторської заборгованості, що погано інкасується, або надмірні запаси).

3. Власний капітал

- Динаміка: Власний капітал демонструє стійке та значне зростання протягом усього періоду: з 14009 тис. грн у 2020 році до 25054 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст склав 78.84%.

- Висновок: Це є дуже позитивним показником, що свідчить про накопичення прибутку та/або додаткові внески власників. Зростання власного капіталу підвищує фінансову стійкість, автономію та інвестиційну привабливість підприємства.

4. Довгострокові зобов'язання

- Динаміка: Протягом усього періоду 2020-2024 років довгострокові зобов'язання залишаються на нульовому рівні.

- Висновок: Це означає, що підприємство не використовує довгострокових запозичень для фінансування своєї діяльності. Це знижує фінансові ризики, пов'язані з довгостроковим боргом, але також може свідчити про відсутність потреби у великих інвестиційних проектах, які б вимагали такого фінансування, або про перевагу фінансування за рахунок власного капіталу/поточних джерел.

5. Короткострокові зобов'язання

- Динаміка: Короткострокові зобов'язання значно знизилися з 4837 тис. грн у 2020 році до 1721 тис. грн у 2022 році, а потім дещо зросли до 2981 тис. грн у 2023 році та 2794 тис. грн у 2024 році. Загальне зменшення за період становить 42.24%.

- Висновок: Значне зменшення короткострокових зобов'язань у початковий період (2020-2022) свідчить про покращення ліквідності та зменшення боргового навантаження. Подальше незначне зростання є прийнятним, враховуючи загальне зростання активів. Компанія ефективно управляє своїми короткостроковими зобов'язаннями.

6. Валюта балансу (підсумок активів)

- Динаміка: Валюта балансу демонструє змішану динаміку: зниження у 2021 році (з 18846 тис. грн до 17312 тис. грн), а потім стійке та значне зростання до 27848 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст за період становить 47.77%.

- Висновок: Зростання валюти балансу у 2022-2024 роках вказує на розширення масштабів діяльності підприємства та збільшення його економічного потенціалу. Початкове зниження може бути пов'язане з оптимізацією або змінами в обліку.

Доповнимо попередній аналіз деталізацією аналізу основних засобів підприємства, складових оборотних активів та зобов'язань.

Таблиця 2.4

Блок 1: Балансові Показники (Звіт про фінансовий стан)

Показник	Код рядка (Баланс)	2020 рік (тис. грн)	2021 рік (тис. грн)	2022 рік (тис. грн)	2023 рік (тис. грн)	2024 рік (тис. грн)
I. Активи						
Необоротні активи	1095	3 697.00	3 549.00	3 211.00	3 212.00	4 714.00
<i>у т.ч. Основні засоби</i>	1010	3 320.00	3 172.00	2 834.00	2 835.00	4 337.00
Оборотні активи	1195	15 149.00	13 763.00	14 564.00	19 664.00	23 134.00
<i>у т.ч. Запаси</i>	1100	10 407.00	9 371.00	9 268.00	7 394.00	8 802.00

<i>у т.ч. Дебіторська заборгованість</i>	1125, 1155	3 344.00	3 578.00	5 130.00	11 411.00	14 230.00
<i>у т.ч. Гроші та їх еквіваленти</i>	1165	1 395.00	814.00	159.00	859.00	102.00
БАЛАНС (Усього за активом)	1300	18 846.00	17 312.00	17 775.00	22 876.00	27 848.00
II. Пасиви						
Власний капітал	1495	14 009.00	14 409.00	16 054.00	19 895.00	25 054.00
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	4 837.00	2 903.00	1 721.00	2 981.00	2 794.00
БАЛАНС (Усього за пасивом)	1900	18 846.00	17 312.00	17 775.00	22 876.00	27 848.00

Наведений аналіз базується на динаміці показників: необоротні активи, оборотні активи, власний капітал, довгострокові зобов'язання, короткострокові зобов'язання та валюта балансу.

Таблиця 2.5

Динаміка показників: необоротні активи, оборотні активи, власний капітал, довгострокові зобов'язання, короткострокові зобов'язання та валюта балансу.

Показник	2020 (тис. грн)	2021 (тис. грн)	2022 (тис. грн)	2023 (тис. грн)	2024 (тис. грн)	Зміна 2020- 2024 (тис. грн)	Зміна 2020-2024 (%)
Необоротні активи	3697	3549	3211	3212	4714	+1017	+27.51%
<i>у т.ч. Основні засоби</i>	3320	3172	2834	2835	4337	+1017	+30.63%
Оборотні активи	15149	13763	14564	19664	23134	+7985	+52.71%
<i>у т.ч. Запаси</i>	10407	9371	9268	7394	8802	-1605	-15.42%
<i>у т.ч. Дебіторська заборгованість</i>	3344	3578	5130	11411	14230	+10886	+325.56%

<i>у т.ч. Гроші та їх еквіваленти</i>	1395	814	159	859	102	-1293	-92.69%
Власний капітал	14009	14409	16054	19895	25054	+11045	+78.84%
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0.00%
Короткострокові зобов'язання	4837	2903	1721	2981	2794	-2043	-42.24%
Валюта балансу (підсумок активів)	18846	17312	17775	22876	27848	+9002	+47.77%

Детальний аналіз Балансових Показників (Блок 1)

1. Необоротні активи

Динаміка: Спостерігається незначне зниження необоротних активів у 2021-2022 роках (з 3697 тис. грн до 3211 тис. грн), що може бути пов'язано з амортизацією або вибуттям старих основних засобів без значних заміщень. Однак, у 2024 році відбувається значне зростання до 4714 тис. грн, що перевищує показник 2020 року на 27.51%.

У т.ч. Основні засоби: Динаміка основних засобів тісно корелює з динамікою необоротних активів загалом. Зниження у 2021-2022 роках (з 3320 тис. грн до 2834 тис. грн) свідчить про переважання амортизації або вибуття над новими надходженнями. Значне зростання у 2024 році до 4337 тис. грн (+30.63% порівняно з 2020 роком) вказує на суттєві інвестиції в оновлення або розширення виробничих потужностей наприкінці аналізованого періоду.

Висновок: Зростання необоротних активів, і зокрема основних засобів, у 2023-2024 роках є позитивним сигналом, оскільки свідчить про довгостроковий розвиток та потенційне збільшення виробничого потенціалу підприємства.

2. Оборотні активи

Динаміка: Оборотні активи дещо знизилися у 2021 році (з 15149 тис. грн до 13763 тис. грн), але потім демонструють стабільне та значне зростання до 23134 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст за період становить 52.71%.

У т.ч. Запаси: Запаси демонструють тенденцію до зниження у 2021-2023 роках (з 10407 тис. грн до 7394 тис. грн), що може свідчити про покращення управління запасами або зменшення потреби в них. Незважаючи на зростання у 2024 році до 8802 тис. грн, вони все ще нижчі за рівень 2020 року на 15.42%. Це може бути як позитивним (оптимізація), так і вимагати уваги (можливий дефіцит).

У т.ч. Дебіторська заборгованість: Дебіторська заборгованість демонструє надзвичайно швидке та значне зростання протягом усього періоду: з 3344 тис. грн у 2020 році до 14230 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 325.56%. Це є тривожним сигналом, оскільки таке стрімке зростання може вказувати на:

Проблеми зі збиранням боргів від клієнтів.

Надання тривалих відстрочок платежів.

Збільшення ризику неповернення боргів.

Потребу у значному оборотному капіталі для фінансування цієї заборгованості.

У т.ч. Гроші та їх еквіваленти: Динаміка грошових коштів є нестабільною: значне зниження у 2021-2022 роках (з 1395 тис. грн до 159 тис. грн), потім зростання у 2023 році (до 859 тис. грн) і знову падіння у 2024 році (до 102 тис. грн). Загалом, відбулося суттєве зменшення на 92.69% порівняно з 2020 роком. Низький рівень грошових коштів може вказувати на проблеми з ліквідністю, якщо підприємство не може швидко перетворити інші активи на готівку.

Висновок: Зростання оборотних активів загалом є позитивним, але його структура викликає питання. Стрімке зростання дебіторської заборгованості та значне зменшення грошових коштів потребують негайної уваги та контролю. Це може свідчити про погіршення якості оборотних активів та потенційні проблеми з ліквідністю, незважаючи на загальне зростання валюти балансу.

I. Балансові Показники

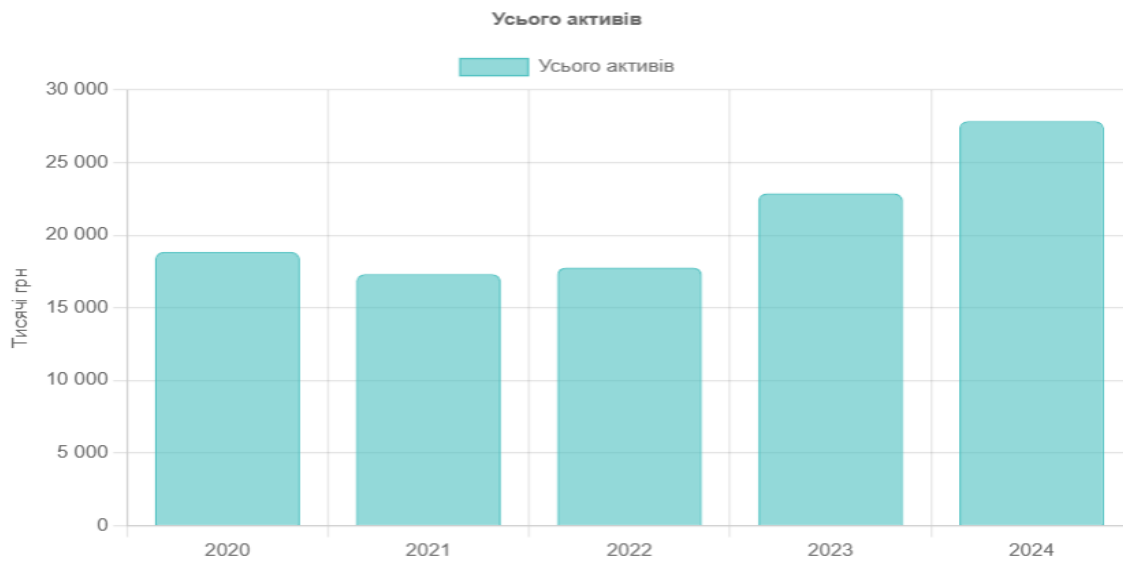

Рис.2.5. Активи підприємства

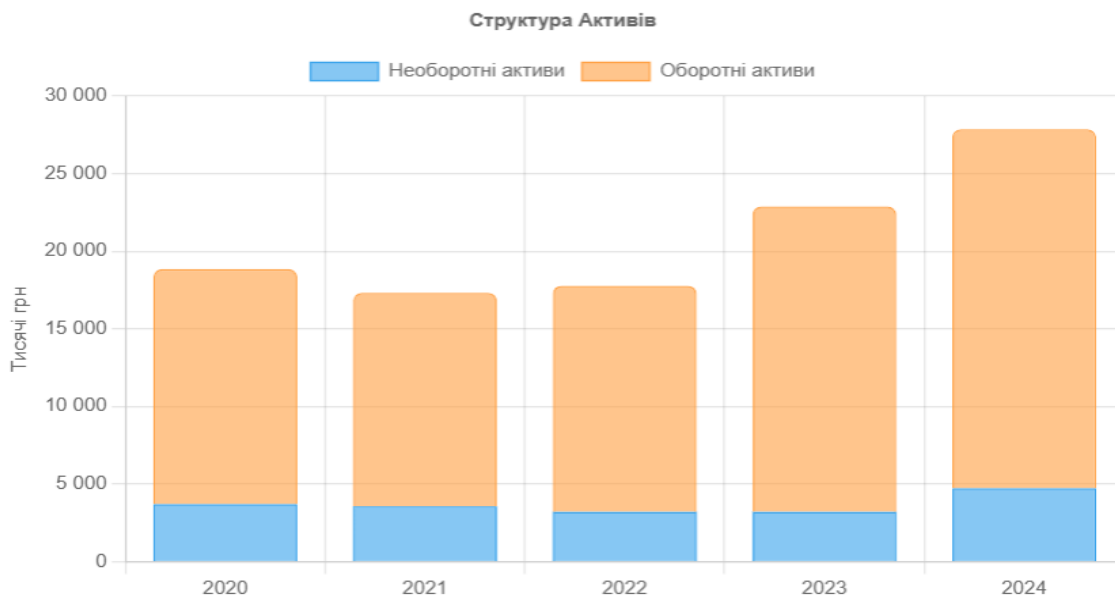

Рис.2.6. Структура активів

3. Власний капітал

Динаміка: Власний капітал демонструє стійке та значне зростання протягом усього періоду: з 14009 тис. грн у 2020 році до 25054 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст склав 78.84%.

Висновок: Це є дуже позитивним показником, що свідчить про накопичення прибутку та/або додаткові внески власників. Зростання власного капіталу підвищує фінансову стійкість, автономію та інвестиційну привабливість підприємства.

4. Довгострокові зобов'язання

Динаміка: Протягом усього періоду 2020-2024 років довгострокові зобов'язання залишаються на нульовому рівні (0.00 тис. грн).

Висновок: Це означає, що підприємство не використовує довгострокових запозичень для фінансування своєї діяльності. Це знижує фінансові ризики, пов'язані з довгостроковим боргом, але також може свідчити про відсутність потреби у великих інвестиційних проектах, які б вимагали такого фінансування, або про перевагу фінансування за рахунок власного капіталу/поточних джерел.

5. Короткострокові зобов'язання

Динаміка: Короткострокові зобов'язання значно знизилися з 4837 тис. грн у 2020 році до 1721 тис. грн у 2022 році, а потім дещо зросли до 2981 тис. грн у 2023 році та 2794 тис. грн у 2024 році. Загальне зменшення за період становить 42.24%.

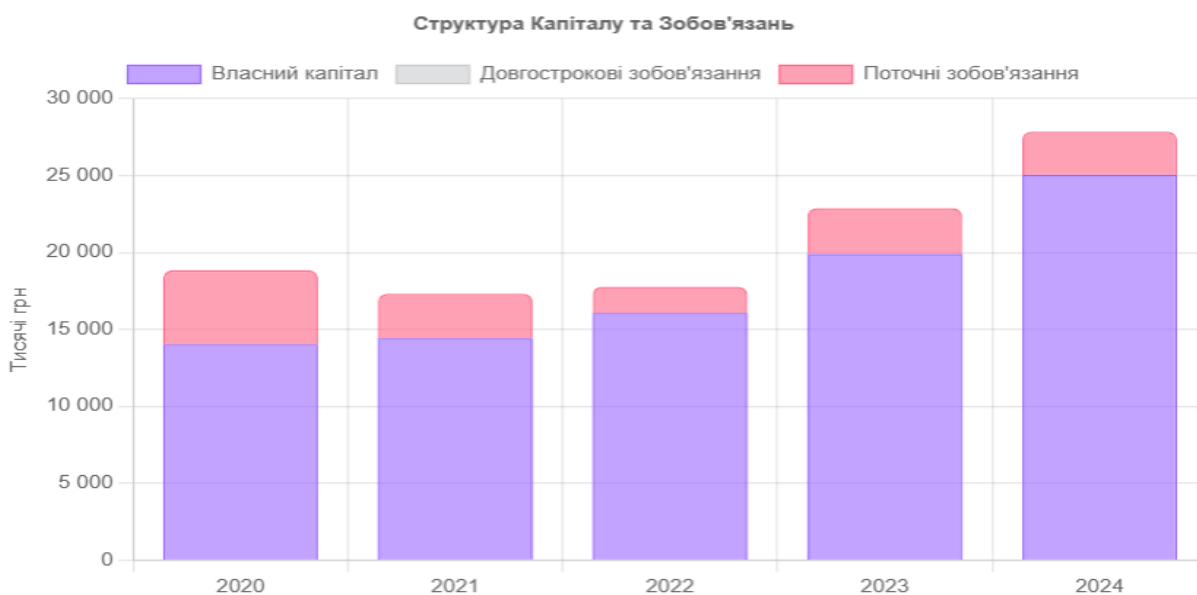

Рис.2.7. Структура капіталу та зобов'язань

Висновок: Значне зменшення короткострокових зобов'язань у початковий період (2020-2022) свідчить про покращення ліквідності та зменшення боргового навантаження. Подальше незначне зростання є прийнятним, враховуючи загальне зростання активів. Компанія загалом ефективно управляє своїми короткостроковими зобов'язаннями.

6. Валюта балансу (підсумок активів)

Динаміка: Валюта балансу демонструє змішану динаміку: зниження у 2021 році (з 18846 тис. грн до 17312 тис. грн), а потім стійке та значне зростання до 27848 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст за період становить 47.77%.

Висновок: Зростання валюти балансу у 2022-2024 роках вказує на розширення масштабів діяльності підприємства та збільшення його економічного потенціалу. Початкове зниження може бути пов'язане з оптимізацією або змінами в обліку.

Загальні висновки щодо фінансового стану підприємства:

Позитивна динаміка власного капіталу та загальне зростання масштабів: Підприємство демонструє значне зростання власного капіталу та валюти балансу, що свідчить про розширення діяльності та зміцнення фінансової бази.

Зміцнення фінансової стійкості: Відсутність довгострокових зобов'язань та загальне зменшення короткострокових зобов'язань (незважаючи на незначне зростання у 2023-2024 роках) підтверджують високу фінансову незалежність.

Виклики в управлінні оборотними активами: Незважаючи на загальне зростання оборотних активів, стрімке та значне зростання дебіторської заборгованості є ключовим ризиком, що потребує пильної уваги та розробки стратегій для її ефективного управління та інкасації. Водночас, значне скорочення грошових коштів також вказує на потенційні проблеми з ліквідністю, якщо дебіторська заборгованість не буде вчасно погашена.

Інвестиції в довгостроковий розвиток: Зростання необоротних активів (особливо основних засобів) у 2024 році свідчить про інвестиції в майбутній розвиток та збільшення виробничого потенціалу.

Таким чином, ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" демонструє поліпшення фінансового стану з явною тенденцією до зростання власного капіталу та активів, що супроводжується контролем над зобов'язаннями. Однак, критично важливою є проблема стрімкого зростання дебіторської заборгованості, яка може негативно вплинути на ліквідність та платоспроможність у майбутньому. Рекомендується провести поглиблений аналіз причин зростання дебіторської заборгованості та розробити заходи щодо її зменшення.

Таблиця 2.6.

Детальний аналіз Показників доходів та витрат (Блок 2)

Показник	2020 рік (тис. грн)	2021 рік (тис. грн)	2022 рік (тис. грн)	2023 рік (тис. грн)	2024 рік (тис. грн)	Зміна 2020-2024 (тис. грн)	Зміна 2020-2024 (%)
Чистий дохід від реалізації продукції	71 475.00	83 218.00	70 858.00	87 298.00	85 917.00	+14442.00	+20.21%
Собівартість реалізованої продукції	70 119.00	80 922.00	67 878.00	81 561.00	77 542.00	+7423.00	+10.59%
Валовий прибуток (збиток)	1 356.00	2 296.00	2 980.00	5 737.00	8 375.00	+7019.00	+517.63%
Інші операційні доходи	5.00	28.00	250.00	9.00	0.00	-5.00	-100.00%
Адміністративні витрати	744.00	781.00	748.00	806.00	923.00	+179.00	+24.06%
Витрати на збут	29.00	35.00	81.00	78.00	66.00	+37.00	+127.59%
Інші операційні витрати	307.00	238.00	395.00	178.00	1 098.00	+791.00	+257.65%
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	281.00	1 270.00	2 006.00	4 684.00	6 288.00	+6007.00	+2137.72%
Чистий прибуток (збиток)	230.00	1 041.00	1 645.00	3 841.00	5 159.00	+4929.00	+2143.04%
Сукупний дохід	230.00	1 041.00	1 645.00	3 841.00	5 159.00	+4929.00	+2143.04%

1. Чистий дохід від реалізації продукції

- **Динаміка:** Чистий дохід від реалізації продукції мав коливну динаміку, але в цілому зріс з 71 475 тис. грн у 2020 році до 85 917 тис. грн у 2024 році, що становить приріст на 20.21%. Пікові значення були у 2021 (83 218 тис. грн) та 2023 (87 298 тис. грн) роках. Зниження у 2022 році може бути пов'язане з макроекономічними факторами або змінами на ринку.
- **Висновок:** Загальне зростання доходу свідчить про розширення ринків збуту або збільшення обсягів продажів, що є позитивним показником для компанії.

2. Собівартість реалізованої продукції

- **Динаміка:** Собівартість реалізованої продукції також демонструє коливну динаміку, але з загальним зростанням з 70 119 тис. грн у 2020 році до 77 542 тис. грн

у 2024 році (+10.59%). Важливо відзначити, що темпи зростання собівартості (10.59%) нижчі за темпи зростання чистого доходу (20.21%).

- **Висновок:** Нижчі темпи зростання собівартості порівняно з доходом є позитивним сигналом, оскільки це вказує на відносну ефективність виробничого процесу або управління витратами, що сприяє зростанню валового прибутку.

II. Показники Доходів та Витрат

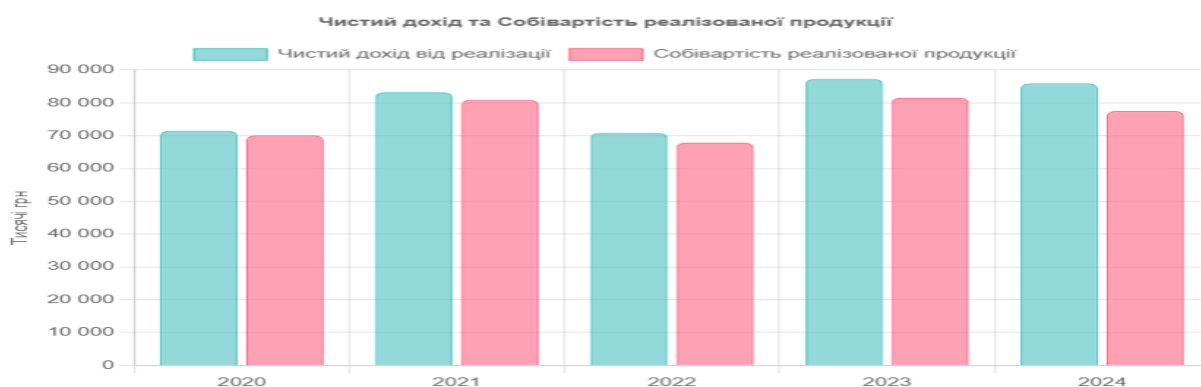

Рис.2.8. Динаміка чистого доходу та собівартості

3. Валовий прибуток (збиток)

- **Динаміка:** Валовий прибуток показав вражаюче зростання: з 1 356 тис. грн у 2020 році до 8 375 тис. грн у 2024 році, що становить збільшення на 517.63%. Зростання було послідовним протягом усього періоду.
- **Висновок:** Це є дуже позитивним показником, що свідчить про значне підвищення ефективності основної діяльності підприємства, можливо, за рахунок оптимізації виробничих витрат або підвищення цін.

4. Інші операційні доходи

- **Динаміка:** Інші операційні доходи мали нестабільну динаміку, досягнувши піку у 2022 році (250 тис. грн), але знизилися до нуля у 2024 році. Загалом, показник зменшився на 100% порівняно з 2020 роком.
- **Висновок:** Нестабільність та зменшення цих доходів свідчить про те, що вони не є основним джерелом прибутку і їх відсутність у 2024 році може вказувати на завершення певних операцій або відсутність подій, що генерують такі доходи.

5. Адміністративні витрати

- **Динаміка:** Адміністративні витрати демонструють повільне, але стабільне зростання з 744 тис. грн у 2020 році до 923 тис. грн у 2024 році (+24.06%).

- **Висновок:** Контрольоване зростання адміністративних витрат при значному збільшенні валового прибутку та фінансового результату операційної діяльності свідчить про ефективне управління загальнофірмовими витратами.

6. Витрати на збут

- **Динаміка:** Витрати на збут також зросли з 29 тис. грн у 2020 році до 66 тис. грн у 2024 році (+127.59%), з піком у 2022 році (81 тис. грн).
- **Висновок:** Зростання витрат на збут може бути виправданим, якщо воно призводить до збільшення обсягів продажу та доходу. Темпи зростання (127.59%) значно вищі за темпи зростання чистого доходу (20.21%), що може свідчити про збільшення інтенсивності маркетингових зусиль.

7. Інші операційні витрати

- **Динаміка:** Цей показник є дуже нестабільним. Після зниження у 2021 році (з 307 тис. грн до 238 тис. грн) він зріс до 395 тис. грн у 2022, потім знизився до 178 тис. грн у 2023, і різко зріс до 1 098 тис. грн у 2024 році. Загальний приріст склав 257.65%.
- **Висновок:** Різке зростання інших операційних витрат у 2024 році потребує детального аналізу причин, оскільки це може вплинути на загальний фінансовий результат. Це може бути пов'язано з одноразовими витратами, штрафами, збитками або іншими нетиповими операціями.

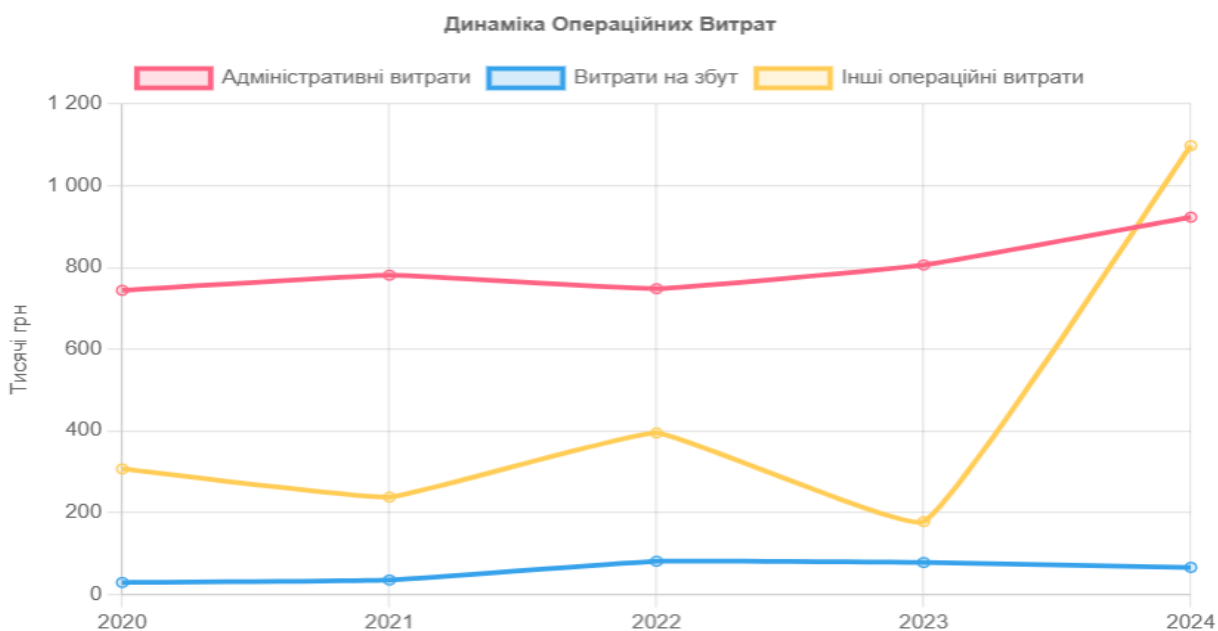

Рис.2.9. Динаміка операційних витрат

8. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)

- **Динаміка:** Фінансовий результат від операційної діяльності демонструє **надзвичайно сильне зростання:** з 281 тис. грн у 2020 році до 6 288 тис. грн у 2024 році, збільшившись на 2137.72%.
- **Висновок:** Таке зростання свідчить про значне підвищення ефективності основної діяльності підприємства, що є результатом позитивної динаміки валового прибутку та відносного контролю над адміністративними та збутовими витратами.

Рис. 2.10. Фінансовий результат від операційної діяльності

9. Чистий прибуток (збиток)

- **Динаміка:** Чистий прибуток показує **вражаюче зростання** з 230 тис. грн у 2020 році до 5 159 тис. грн у 2024 році (+2143.04%). Зростання було послідовним і значним з року в рік.
- **Висновок:** Це є **найважливішим позитивним показником**, що підкреслює фінансовий успіх підприємства. Таке зростання свідчить про високу рентабельність та ефективність управління, незважаючи на коливання деяких витрат.

Рис.2.11. Динаміка валового та чистого прибутку

10. Сукупний дохід

- **Динаміка:** Сукупний дохід точно повторює динаміку чистого прибутку, що свідчить про відсутність значних коригувань, пов'язаних з іншим сукупним доходом.
- **Висновок:** Це підтверджує, що основний фінансовий результат підприємства формується за рахунок його чистого прибутку.

Загальні висновки щодо фінансового стану підприємства:

- **Позитивна динаміка власного капіталу та загальне зростання масштабів:** Підприємство демонструє значне зростання власного капіталу та валюти балансу, що свідчить про розширення діяльності та зміцнення фінансової бази.
- **Зміцнення фінансової стійкості:** Відсутність довгострокових зобов'язань та загальне зменшення короткострокових зобов'язань (незважаючи на незначне зростання у 2023-2024 роках) підтверджують високу фінансову незалежність.
- **Виклики в управлінні оборотними активами:** Незважаючи на загальне зростання оборотних активів, стрімке та значне зростання дебіторської заборгованості є ключовим ризиком, що потребує пильної уваги та розробки стратегій для її ефективного управління та інкасації. Водночас, значне скорочення грошових коштів також вказує на потенційні проблеми з ліквідністю, якщо дебіторська заборгованість не буде вчасно погашена.

- **Інвестиції в довгостроковий розвиток:** Зростання необоротних активів (особливо основних засобів) у 2024 році свідчить про інвестиції в майбутній розвиток та збільшення виробничого потенціалу.
- **Вражаюче зростання прибутковості:** Найбільш значущим позитивним трендом є суттєве та послідовне зростання валового та чистого прибутку, а також фінансового результату від операційної діяльності. Це свідчить про значне підвищення ефективності основної діяльності та здатність компанії генерувати дохід. **Темпи зростання прибутку значно випереджають темпи зростання доходу, що вказує на ефективне управління собівартістю та іншими витратами.**
- **Необхідність контролю за іншими операційними витратами:** Різкий стрибок інших операційних витрат у 2024 році потребує детального розслідування, щоб уникнути їх неконтрольованого зростання в майбутньому.

Таким чином, ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПЛЬСІЛЬБУД" демонструє **суттєве поліпшення фінансового стану** з явною тенденцією до зростання прибутковості, власного капіталу та активів. Підприємство є фінансово стійким та здатним до самофінансування. Однак, **критично важливою є проблема стрімкого зростання дебіторської заборгованості, яка може негативно вплинути на ліквідність та платоспроможність у майбутньому.** Рекомендується провести поглиблений аналіз причин зростання дебіторської заборгованості та розробити заходи щодо її зменшення.

Аналіз показника Фондовіддачі

Фондовіддача (Asset Turnover) показує ефективність використання активів підприємства для генерації доходу. Вона відображає, скільки гривень доходу отримується на кожну гривню активів.

Таблиця 2.7

Розрахунок показника фондовіддачі

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Чистий дохід від реалізації (тис. грн)	71 475	83 218	70 858	87 298	85 917
Усього активів (тис. грн)	18 846	17 312	17 775	22 876	27 848
Фондовіддача	3.79	4.81	3.99	3.82	3.09

- **Динаміка:** Показник фондівдачі спочатку зріс з 3.79 у 2020 році до 4.81 у 2021 році, що свідчило про підвищення ефективності використання активів. Однак, у 2022-2024 роках спостерігається тенденція до зниження: до 3.99 у 2022, 3.82 у 2023 і 3.09 у 2024 році.
- **Висновок:** Зниження фондівдачі у 2022-2024 роках, незважаючи на загальне зростання доходу та валюти балансу, може вказувати на те, що темпи зростання активів (особливо у 2023-2024 роках) випереджають темпи зростання чистого доходу від реалізації. Це може бути результатом значних інвестицій в активи (особливо в дебіторську заборгованість та необоротні активи), які ще не почали генерувати пропорційний приріст доходу. Цей показник потребує подальшого моніторингу та аналізу, щоб переконатися, що інвестиції в активи є виправданими та ефективними для майбутнього зростання.

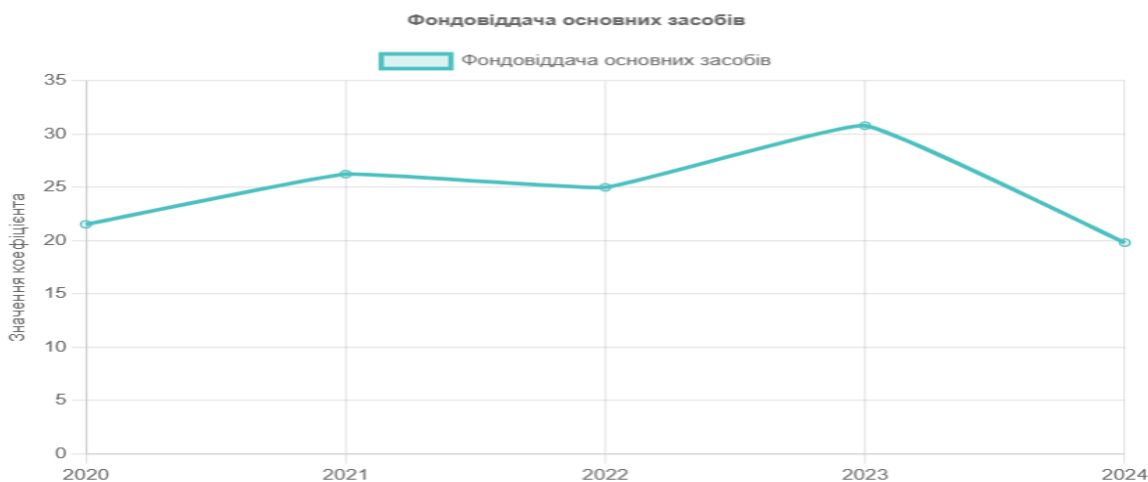

Рис.2.12. Фондовіддача основних засобів

Потенціал для покращення ефективності використання активів: Зниження показника фондівдачі у 2022-2024 роках вказує на те, що підприємство не настільки ефективно генерує дохід на кожну гривню своїх активів, як у попередні роки. Це вимагає подальшого аналізу та можливої оптимізації використання активів.

Таблиця 2.8

Вихідні дані для аналізу показників рентабельності основних засобів та виробничих фондів

Рік	Чистий прибуток (тис. грн)	Основні засоби (тис. грн)	Запаси (тис. грн)	Основні засоби + Запаси (тис. грн)
-----	----------------------------	---------------------------	-------------------	------------------------------------

2020	230	3320	10407	13727
2021	1041	3172	9371	12543
2022	1645	2834	9268	12102
2023	3841	2835	7394	10229
2024	5159	4337	8802	13139

Таблиця 2.9

Розрахунок показників рентабельності основних засобів та виробничих фондів

Показник	Формула	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Рентабельність основних засобів (ROFA)	Чистий прибуток / Основні засоби	$230/3320=0.069$	$1041/3172=0.328$	$1645/2834=0.580$	$3841/2835=1.355$	$5159/4337=1.190$
Рентабельність виробничих фондів (ROPA)	Чистий прибуток / (Основні засоби + Запаси)	$230/13727=0.017$	$1041/12543=0.083$	$1645/12102=0.136$	$3841/10229=0.376$	$5159/13139=0.393$

Аналіз показників рентабельності основних засобів та виробничих фондів:

- **Рентабельність основних засобів (ROFA):**
 - **Динаміка:** Цей показник демонструє **вражаюче зростання** протягом усього періоду. З 0.069 у 2020 році він зріс до 1.355 у 2023 році, дещо знизившись до 1.190 у 2024 році. Це означає, що у 2023 році на кожну гривню основних засобів підприємство генерувало 1.355 грн чистого прибутку, а у 2024 році – 1.190 грн.
 - **Висновок:** Таке значне зростання ROFA свідчить про **надзвичайно ефективне використання основних засобів** для отримання прибутку. Навіть незважаючи на незначне зниження у 2024 році (можливо, через значні

інвестиції у нові основні засоби, які ще не повністю включилися в процес генерування прибутку), загальна тенденція є вкрай позитивною.

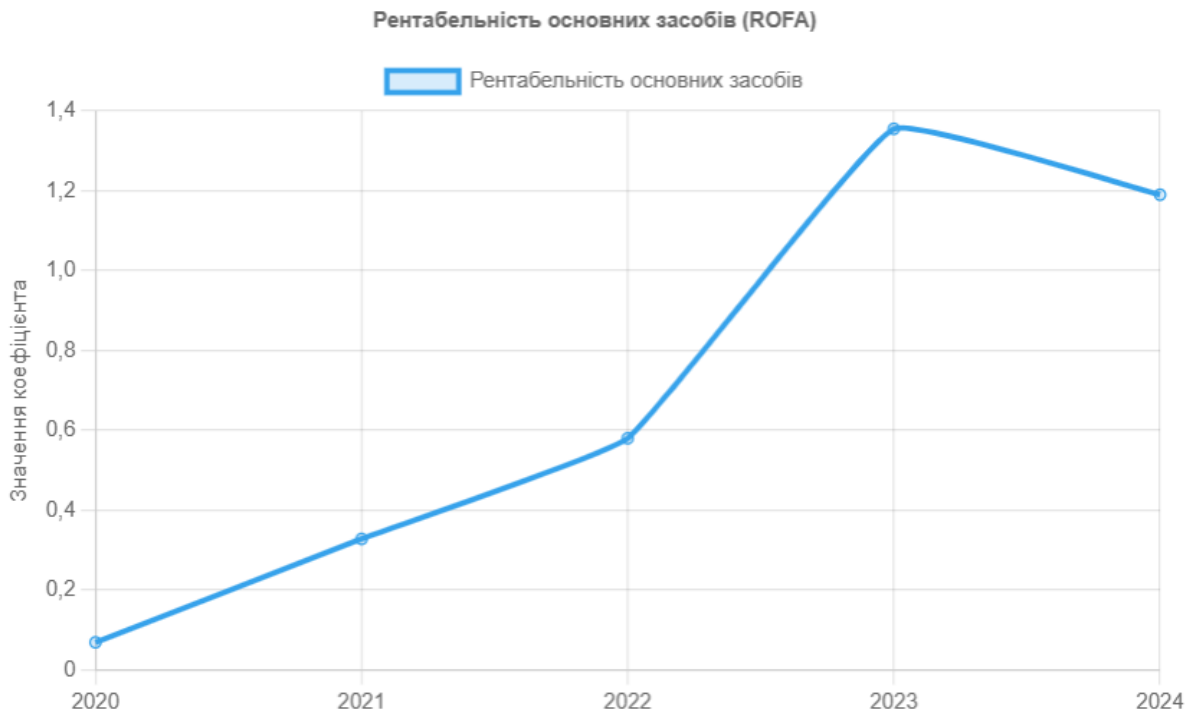

Рис.2.13. Рентабельність основних засобів (ROFA)

- **Рентабельність виробничих фондів (ROPA):**

- **Динаміка:** Показник ROPA також демонструє стабільне та значне зростання: з 0.017 у 2020 році до 0.393 у 2024 році. Хоча його значення менше, ніж ROFA, що очікувано, оскільки виробничі фонди включають також запаси, які не завжди генерують прямий прибуток так само швидко, як основні засоби.
- **Висновок:** Послідовне зростання ROPA вказує на **покращення ефективності використання сукупних виробничих ресурсів** (основних засобів та запасів) для отримання прибутку. Це відображає здатність підприємства оптимізувати свої виробничі процеси та управління запасами для максимізації фінансових результатів.

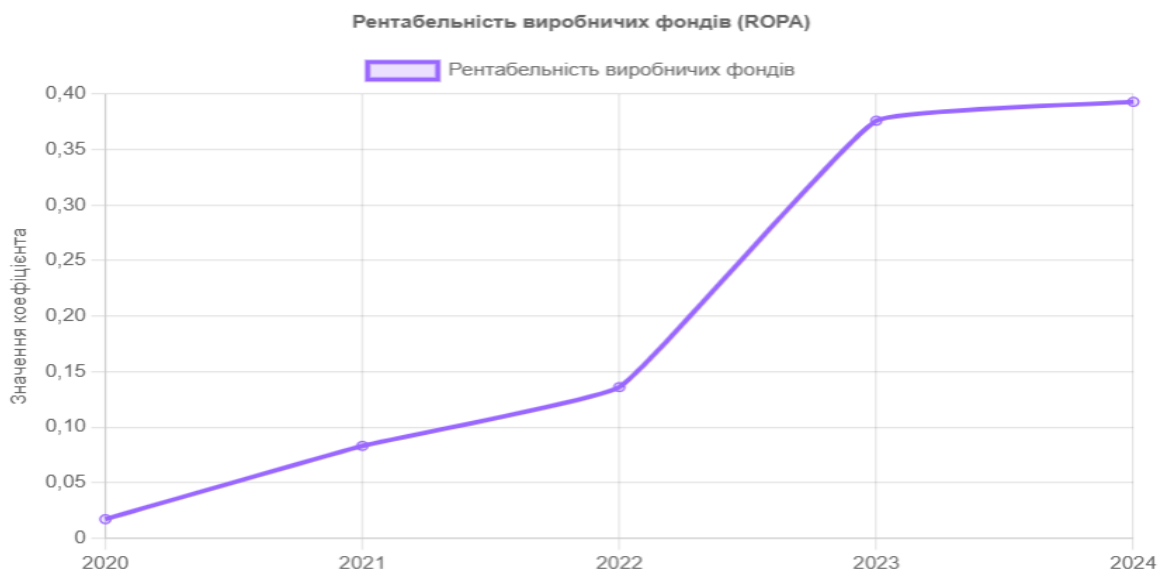

Рис. 2.14. Рентабельність виробничих фондів (ROPA)

Загальний висновок щодо рентабельності фондів:

Обидва показники рентабельності (основних засобів та виробничих фондів) підтверджують високу та зростаючу ефективність використання ресурсів підприємства. Це є дуже сильним позитивним аспектом фінансового стану компанії, що свідчить про її здатність успішно перетворювати свої активи на прибуток.

Аналіз показника Оборотності оборотних коштів

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Working Capital Turnover Ratio) показує, скільки разів за період обертаються оборотні кошти (оборотні активи) підприємства, тобто наскільки ефективно вони використовуються для генерації доходу від реалізації.

Таблиця 2.10

Розрахунок коефіцієнта оборотності оборотних коштів

Рік	Чистий дохід від реалізації (тис. грн)	Оборотні активи (тис. грн)	Середня вартість оборотних активів (тис. грн)	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів
2020	71 475	15 149	15 149 (припущено)	$71475/15149=4.72$
2021	83 218	13 763	$(15149+13763)/2=14456$	$83218/14456=5.76$
2022	70 858	14 564	$(13763+14564)/2=14163.5$	$70858/14163.5=5.00$
2023	87 298	19 664	$(14564+19664)/2=17114$	$87298/17114=5.10$
2024	85 917	23 134	$(19664+23134)/2=21399$	$85917/21399=4.01$

- **Динаміка:** Коефіцієнт оборотності оборотних коштів спочатку зріс з 4.72 у 2020 році до 5.76 у 2021 році, що свідчило про підвищення ефективності використання

оборотних коштів. Однак, з 2022 року спостерігається тенденція до зниження, досягнувши 4.01 у 2024 році.

- **Висновок:** Зниження коефіцієнта оборотності оборотних коштів у останні роки (2022-2024) вказує на те, що темпи зростання оборотних активів (особливо дебіторської заборгованості) випереджають темпи зростання чистого доходу від реалізації. Це свідчить про те, що кожна гривня оборотних коштів стала генерувати менше доходу, ніж раніше. Це може бути результатом:

- **Накопичення дебіторської заборгованості:** Якщо оборотні кошти "застрягають" у несплачених рахунках, вони не генерують дохід.
- **Збільшення запасів:** Надмірні запаси також зменшують оборотність.
- **Зниження ефективності використання оборотних активів.**

Цей показник підтверджує необхідність більш ефективного управління оборотними активами, особливо дебіторською заборгованістю та запасами, для покращення їхньої оборотності та, відповідно, підвищення ефективності діяльності підприємства.

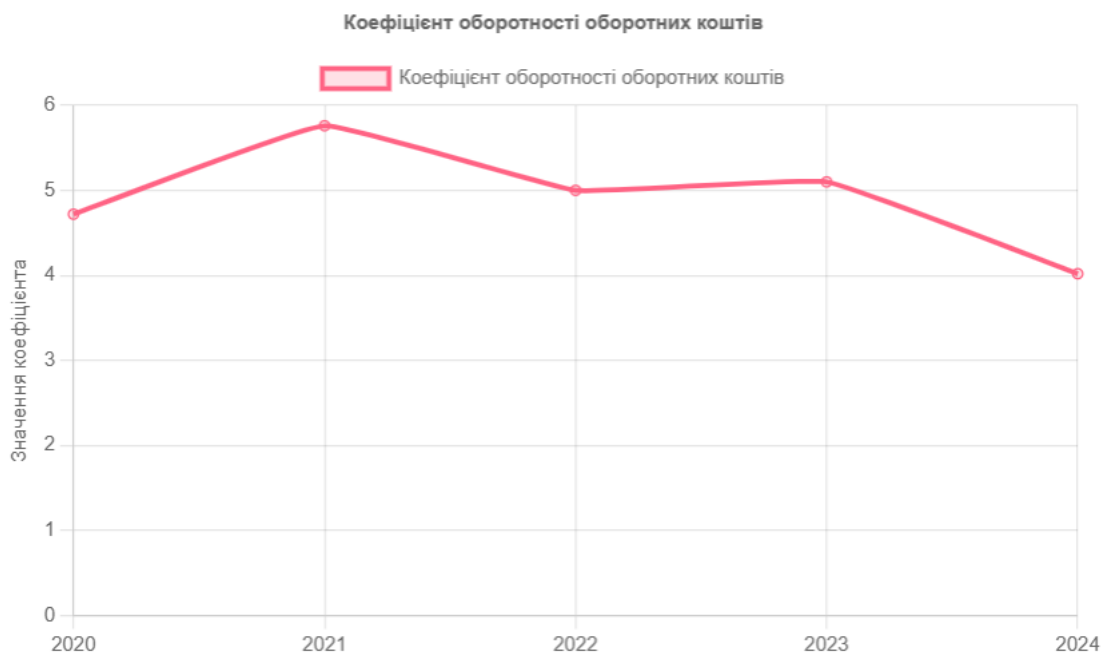

Рис.2.15. Показника оборотності оборотних коштів

2.3. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості

Блок 3: Аналітичні показники (Розраховані коефіцієнти)

Цей блок містить ключові фінансові коефіцієнти, які дають уявлення про ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність та рентабельність підприємства.

Аналіз показників ліквідності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Показники ліквідності відображають здатність підприємства своєчасно і в повному обсязі погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок своїх оборотних активів. Аналіз цих показників є критично важливим для оцінки платоспроможності та фінансової стабільності компанії.

Таблиця 2.11

Показники ліквідності

Показник	Формула	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	3.13	4.74	8.46	6.60	8.28
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи - Запаси) / Поточні зобов'язання	1.80	3.29	4.94	4.12	5.13
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання	0.03	0.28	0.09	0.29	0.04

1. Коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio)

- **Поняття:** Цей показник характеризує здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів. Нормативним значенням вважається показник в діапазоні від 1.5 до 2.5 (хоча для будівельної галузі може бути дещо вищим).

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 3.13 (вище норми)
- **2021 рік:** 4.74 (значне зростання, значно вище норми)
- **2022 рік:** 8.46 (пік, дуже високий показник)
- **2023 рік:** 6.60 (зниження, але все ще дуже високий)
- **2024 рік:** 8.28 (зростання, знову дуже високий)

- **Висновок:** Протягом усього аналізованого періоду коефіцієнт поточної ліквідності підприємства значно перевищує загальноприйняті нормативи. Це свідчить про високу платоспроможність та здатність компанії покривати свої короткострокові зобов'язання. Пікове значення у 2022 році (8.46) може вказувати на надмірну частку

оборотних активів відносно поточних зобов'язань, що, з одного боку, демонструє фінансову надійність, але з іншого — може свідчити про неоптимальне використання капіталу (наприклад, надмірні запаси або дебіторська заборгованість).

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick Ratio / Acid-Test Ratio)

- **Поняття:** Цей показник відображає здатність підприємства погашати короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів, за винятком запасів. Нормативним значенням вважається показник від 0.7-1.0 до 1.5-2.0.

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 1.80 (в межах норми, але ближче до верхньої межі)

- **2021 рік:** 3.29 (значне зростання, вище норми)

- **2022 рік:** 4.94 (пік, дуже високий показник)

- **2023 рік:** 4.12 (зниження, але все ще дуже високий)

- **2024 рік:** 5.13 (зростання, знову дуже високий)

- **Висновок:** Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності аналогічна поточному, але його значення завжди нижче, що є логічним (за винятком запасів). Він також значно перевищує нормативи протягом усього періоду. Це підтверджує, що компанія має **достатньо ліквідних активів**, які легко можуть бути конвертовані в гроші для погашення термінових зобов'язань, навіть без реалізації запасів. Зростання дебіторської заборгованості, яка є частиною "швидких" активів, ймовірно, є ключовим фактором високих значень.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Cash Ratio)

- **Поняття:** Цей показник показує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена негайно за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Вважається найжорсткішим показником ліквідності. Оптимальним значенням є 0.2-0.25 (хоча для деяких галузей може бути менше).

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.03 (дуже низький)

- **2021 рік:** 0.28 (значне зростання, в межах норми)

- **2022 рік:** 0.09 (різке зниження, нижче норми)

- **2023 рік:** 0.29 (зростання, в межах норми)

- **2024 рік:** 0.04 (різке зниження, знову дуже низький)

- **Висновок:** Динаміка цього коефіцієнта є дуже нестабільною. Незважаючи на піки у 2021 та 2023 роках, показник у 2020, 2022 та 2024 роках був дуже низьким, що свідчить про **недостатній рівень грошових коштів для негайного погашення значної частини поточних зобов'язань**. Це може бути пов'язано з інтенсивним використанням грошових коштів в операційній діяльності, інвестиціях або, що найбільш імовірно, з проблемами ефективної інкасації дебіторської заборгованості, яка значно зросла. Низький показник абсолютної ліквідності, попри високі значення інших коефіцієнтів, вказує на потенційні проблеми з оперативним управлінням грошовими потоками.

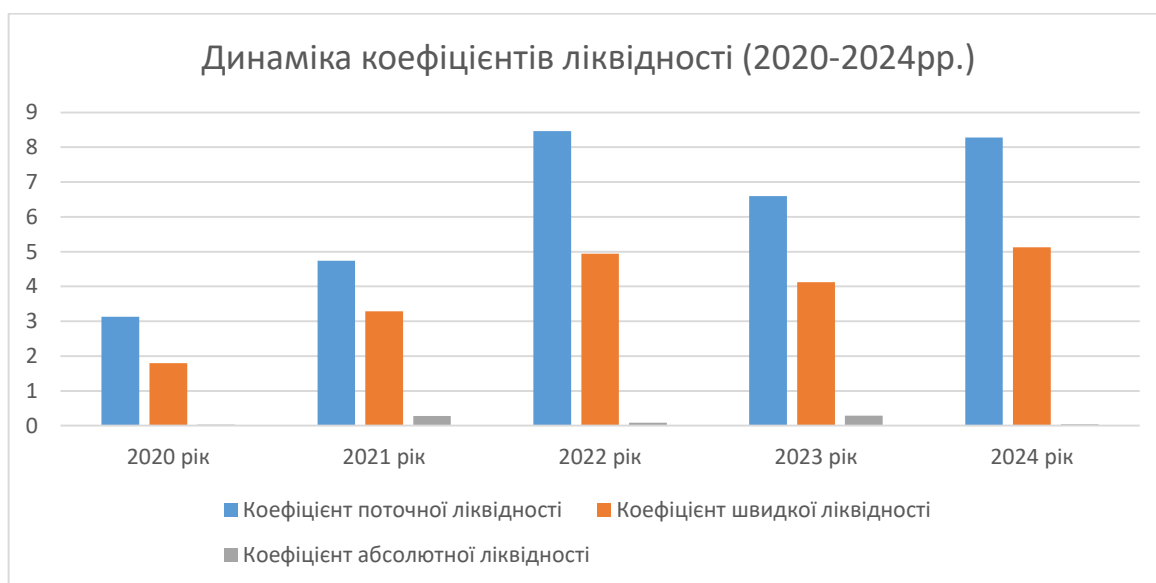

Рис.2.16. Динаміка коефіцієнтів ліквідності (2020-2024рр.)

Загальний висновок щодо ліквідності підприємства:

- **Високий рівень загальної та швидкої ліквідності:** ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" демонструє дуже високі значення коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності, що значно перевищують нормативи. Це вказує на **сильну загальну здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів**, а також достатньою кількістю "швидких" активів.

- **Проблеми з абсолютною ліквідністю:** Однак, **низький та нестабільний коефіцієнт абсолютної ліквідності** є "слабкою ланкою" у структурі ліквідності компанії. Це свідчить про те, що значна частина оборотних активів знаходиться не у формі грошей, а у вигляді запасів та, що особливо критично, у вигляді дебіторської заборгованості, яка стрімко зростає.

- **Ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю:** Надмірно високі коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності, на тлі низької абсолютної ліквідності, можуть бути наслідком **неефективного управління дебіторською заборгованістю**. Якщо дебіторська заборгованість не буде своєчасно перетворюватися на грошові кошти, це може призвести до **касових розривів**, незважаючи на, здавалося б, високий рівень ліквідності.

Рекомендації для покращення ліквідності:

1. **Посилити контроль за дебіторською заборгованістю:** Прискорити її інкасацію, переглянути умови надання відстрочок платежів, запровадити більш жорсткий контроль за термінами погашення.

2. **Оптимізувати запаси:** Хоча дані показників ліквідності не вказують на прямі проблеми з запасами (вони виключені з швидкої ліквідності), їхнє ефективне управління все одно сприятиме загальному покращенню оборотності капіталу.

3. **Ефективне управління грошовими потоками:** Збільшити оперативний обсяг грошових коштів до більш комфортного рівня для покриття щоденних потреб та непередбачених витрат, можливо, шляхом кращого планування надходжень від дебіторів.

Підприємство має високий потенціал ліквідності, але для його повної реалізації необхідно зосередитися на трансформації дебіторської заборгованості в грошові кошти.

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Показники фінансової стійкості характеризують структуру джерел фінансування підприємства, ступінь його залежності від позикового капіталу та здатність функціонувати в довгостроковій перспективі. Аналіз цих коефіцієнтів дозволяє оцінити рівень фінансового ризику та платоспроможності компанії.

Таблиця 2.12

Показників фінансової стійкості

Показник	Формула	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Зміна 2020-2024 (%)
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Усього активів	0.74	0.83	0.90	0.87	0.90	+21.62%

Коефіцієнт фінансової залежності	Усього зобов'язань / Усього активів	0.26	0.17	0.10	0.13	0.10	-61.54%
Коефіцієнт фінансового левериджу	Усього зобов'язань / Власний капітал	0.35	0.20	0.11	0.15	0.11	-68.57%

1. Коефіцієнт автономії (Equity Ratio / Solvency Ratio)

• **Поняття:** Цей показник відображає частку власного капіталу в загальній сумі активів підприємства. Чим вище коефіцієнт, тим менша залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, що свідчить про його фінансову незалежність та стійкість. Оптимальне значення зазвичай становить 0.5 і вище.

• **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.74 (високий показник)
- **2021 рік:** 0.83 (зростання, дуже високий)
- **2022 рік:** 0.90 (пік, надзвичайно високий)
- **2023 рік:** 0.87 (незначне зниження, але залишається дуже високим)
- **2024 рік:** 0.90 (зростання, надзвичайно високий)

• **Висновок:** Протягом усього аналізованого періоду коефіцієнт автономії ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" знаходиться на надзвичайно високому рівні (0.74 - 0.90) і демонструє виражену тенденцію до зростання (+21.62% за період). Це свідчить про **високий рівень фінансової незалежності та стійкості** підприємства. Компанія переважно фінансує свою діяльність за рахунок власного капіталу, що мінімізує фінансові ризики, пов'язані із запозиченнями.

2. Коефіцієнт фінансової залежності (Debt-to-Assets Ratio)

• **Поняття:** Цей показник є оберненим до коефіцієнта автономії і показує частку залучених коштів у загальній сумі активів підприємства. Чим нижче коефіцієнт, тим менша залежність від позикового капіталу. Оптимальне значення зазвичай до 0.5.

• **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.26 (низький показник)
- **2021 рік:** 0.17 (значне зниження)
- **2022 рік:** 0.10 (мінімальне значення, дуже низький)
- **2023 рік:** 0.13 (незначне зростання)

- **2024 рік:** 0.10 (зниження, дуже низький)
- **Висновок:** Коефіцієнт фінансової залежності демонструє стійке зниження (-61.54% за період), що є **дуже позитивною тенденцією**. Це підтверджує, що частка зобов'язань у структурі фінансування підприємства мінімальна і постійно зменшується. Компанія має дуже низьке боргове навантаження, що робить її стійкою до фінансових шоків та зовнішніх економічних коливань.

3. Коефіцієнт фінансового левериджу (Debt-to-Equity Ratio)

- **Поняття:** Цей показник відображає співвідношення між позиковим та власним капіталом, показуючи, скільки одиниць позикового капіталу припадає на одну одиницю власного. Чим нижче значення, тим краща фінансова стійкість. Оптимальне значення, як правило, не повинно перевищувати 1.0-1.5.

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.35 (низький)
- **2021 рік:** 0.20 (значне зниження)
- **2022 рік:** 0.11 (мінімальне значення, дуже низький)
- **2023 рік:** 0.15 (незначне зростання)
- **2024 рік:** 0.11 (зниження, дуже низький)
- **Висновок:** Динаміка коефіцієнта фінансового левериджу також є дуже позитивною, демонструючи значне зниження (-68.57% за період). Значення показника є надзвичайно низькими (від 0.11 до 0.35), що вказує на **мінімальну залежність підприємства від позикових коштів**. Це підкреслює високу здатність компанії до самофінансування та її стійкість до будь-яких зовнішніх фінансових тисків.

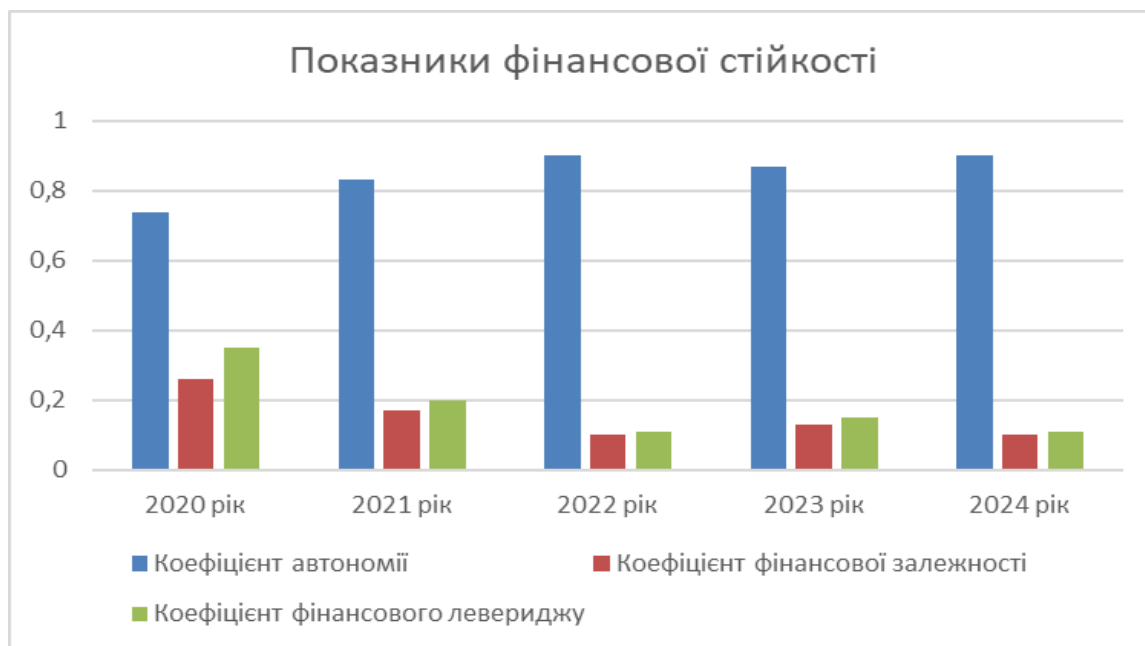

Рис.2.17. Показники фінансової стійкості

Загальний висновок щодо фінансової стійкості підприємства:

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" свідчить про **надзвичайно високий рівень фінансової стабільності та незалежності.**

- **Сильна автономія та мінімальна залежність від боргу:** Підприємство переважно фінансується за рахунок власного капіталу, що відображається у високому та зростаючому коефіцієнті автономії, а також у надзвичайно низьких та знижуваних коефіцієнтах фінансової залежності та левериджу.

- **Висока здатність до самофінансування:** Компанія демонструє здатність ефективно генерувати власний капітал та мінімізувати потребу у зовнішніх запозиченнях. Це є величезною перевагою в умовах нестабільного ринку, оскільки зменшує вразливість до змін процентних ставок та умов кредитування.

- **Низький фінансовий ризик:** Завдяки такій структурі капіталу, фінансові ризики для підприємства є мінімальними.

Потенційні аспекти для розгляду (хоча й менш критичні):

- **Можливість використання левериджу:** Дуже низький рівень фінансового левериджу може свідчити про те, що підприємство не повністю використовує потенціал позикового капіталу для збільшення рентабельності власного капіталу (ефект фінансового левериджу). В умовах стабілізації ринку та за наявності чітких інвестиційних проектів,

компанія могла б розглянути можливість залучення помірною обсягу позикових коштів для прискорення розвитку, якщо це виправдано високою рентабельністю проектів. Однак, в умовах поточної нестабільності, обережність у цьому питанні є виправданою.

Загалом, ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" є **фінансово дуже стійким** підприємством, що має міцну основу для подальшого функціонування та розвитку, навіть в умовах нестабільності.

Аналіз показників рентабельності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Показники рентабельності відображають ефективність діяльності підприємства, тобто його здатність генерувати прибуток від різних аспектів своєї роботи. Аналіз цих коефіцієнтів дозволяє оцінити, наскільки успішно компанія управляє своїми витратами, активами та капіталом для отримання фінансового результату.

Таблиця 2.13

Вихідні дані для аналізу показників рентабельності

Показник	Формула	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Зміна 2020-2024 (%)
Рентабельність продажів (чистий прибуток)	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації	0.003	0.013	0.023	0.044	0.060	+1900.00%
Рентабельність активів (ROA)	Чистий прибуток / Усього активів	0.012	0.060	0.093	0.168	0.185	+1441.67%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	Чистий прибуток / Власний капітал	0.016	0.072	0.102	0.193	0.206	+1187.50%

1. Рентабельність продажів (Net Profit Margin / Sales Profitability)

- **Поняття:** Цей показник демонструє, яку частку чистого прибутку отримує підприємство з кожної гривні реалізованої продукції. Чим вище значення, тим ефективніше компанія управляє своєю собівартістю та витратами.

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.003 (0.3%) - дуже низький показник.

- **2021 рік:** 0.013 (1.3%) - зростання.
- **2022 рік:** 0.023 (2.3%) - продовжує зростати.
- **2023 рік:** 0.044 (4.4%) - значне зростання.
- **2024 рік:** 0.060 (6.0%) - подальше зростання, досягнення максимального значення за період.

- **Висновок:** Рентабельність продажів ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" демонструє **надзвичайно сильну позитивну динаміку**, збільшившись з 0.3% у 2020 році до 6.0% у 2024 році (приріст на 1900%). Це свідчить про значне підвищення ефективності управління витратами та ціноутворенням. Компанія стає все більш прибутковою з кожної гривні доходу від реалізації.

2. Рентабельність активів (Return on Assets - ROA)

- **Поняття:** ROA показує, наскільки ефективно підприємство використовує всі свої активи (як власні, так і позикові) для генерування чистого прибутку. Чим вище значення, тим краще.

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.012 (1.2%) - низький показник.
- **2021 рік:** 0.060 (6.0%) - значне зростання.
- **2022 рік:** 0.093 (9.3%) - продовжує зростати.
- **2023 рік:** 0.168 (16.8%) - суттєве зростання.
- **2024 рік:** 0.185 (18.5%) - подальше зростання, максимальне значення за період.

- **Висновок:** Рентабельність активів також демонструє **вражаюче стабільне зростання** протягом усього періоду, збільшившись з 1.2% у 2020 році до 18.5% у 2024 році (приріст на 1441.67%). Це вказує на те, що підприємство стає все більш ефективним у використанні своєї загальної активної бази для отримання прибутку. Це є дуже сильним позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів.

3. Рентабельність власного капіталу (Return on Equity - ROE)

- **Поняття:** ROE відображає ефективність використання власного капіталу підприємства для генерування чистого прибутку. Це один з найважливіших показників для власників та акціонерів, оскільки він показує, скільки прибутку припадає на кожну гривню

інвестованого власного капіталу. Чим вище ROE, тим привабливіше підприємство для власників.

- **Динаміка:**

- **2020 рік:** 0.016 (1.6%) - низький показник.
- **2021 рік:** 0.072 (7.2%) - значне зростання.
- **2022 рік:** 0.102 (10.2%) - продовжує зростати.
- **2023 рік:** 0.193 (19.3%) - суттєве зростання.
- **2024 рік:** 0.206 (20.6%) - подальше зростання, максимальне значення за

період.

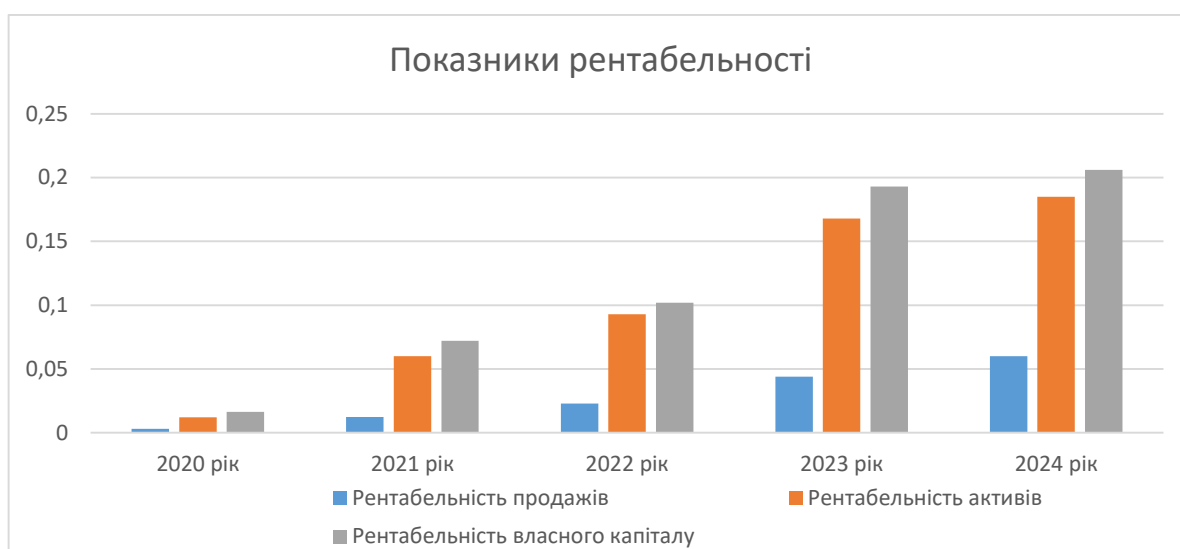

Рис.2.18. Показники рентабельності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Висновок: Рентабельність власного капіталу також показує **надзвичайне та послідовне зростання** з 1.6% у 2020 році до 20.6% у 2024 році (приріст на 1187.50%). Це свідчить про **високу віддачу від інвестованого власниками капіталу**, що робить підприємство дуже привабливим з точки зору власників. Зростання ROE, попри значне зростання самого власного капіталу, підкреслює високу ефективність його використання.

Загальний висновок щодо рентабельності підприємства:

Аналіз показників рентабельності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" за період 2020-2024 років демонструє **винятково позитивну динаміку**. Усі три ключові показники — рентабельність продажів, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу — показали **стійке та значне зростання**, що вказує на:

- **Покращення операційної ефективності:** Зростання рентабельності продажів свідчить про ефективний контроль над собівартістю та операційними витратами відносно доходів.

- **Ефективне використання активів:** Збільшення рентабельності активів показує, що компанія стає все більш вмілою у використанні своїх ресурсів для генерування прибутку.

- **Зростаюча цінність для власників:** Висока та зростаюча рентабельність власного капіталу свідчить про те, що інвестиції власників приносять значну віддачу.

Ці результати підтверджують, що підприємство є **високоприбутковим та ефективним**, з успішною динамікою перетворення ресурсів у чистий прибуток.

Аналіз показників ділової активності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" (2020-2024 рр.)

Показники ділової активності (оборотності) відображають ефективність використання ресурсів підприємства, тобто швидкість перетворення активів у продажі. Чим вища оборотність, тим ефективніше використовуються активи для генерації доходу.

Таблиця 2.14

Вихідні дані для аналізу показників ділової активності

Показник	Формула	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Зміна 2020-2024 (%)
Оборотність активів	Чистий дохід від реалізації / Усього активів	3.79	4.81	3.99	3.82	3.09	-18.47%
Оборотність дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації / Середня дебіторська заборгованість	21.36	22.95	17.13	6.47	6.04	-71.72%
Оборотність запасів	Собівартість реалізованої продукції / Середні запаси	6.74	8.28	7.32	10.02	9.17	+36.05%

1. Оборотність активів (Asset Turnover)

- **Поняття:** Цей показник демонструє, скільки гривень чистого доходу від реалізації генерується на кожну гривню активів. Висока оборотність свідчить про ефективне використання активів.

- **Динаміка:** Показник зріс з 3.79 у 2020 році до 4.81 у 2021 році, що вказувало на покращення ефективності. Однак, з 2022 року спостерігається стійке зниження до 3.09 у 2024 році. Загальна зміна за період 2020-2024 років становить -18.47%.

- **Висновок:** Зниження оборотності активів у останні роки (2022-2024) свідчить про те, що темпи зростання загальних активів (зокрема, значне зростання оборотних активів, викликане переважно дебіторською заборгованістю) випереджають темпи зростання чистого доходу від реалізації. Це може вказувати на:

- **Неоптимальне використання ресурсів:** Нові інвестиції в активи (особливо у 2023-2024 роках) ще не повністю почали приносити пропорційний дохід.

- **Збільшення "непрацюючих" активів:** Накопичення дебіторської заборгованості, яка не конвертується швидко в гроші, знижує ефективність використання активів.

2. Оборотність дебіторської заборгованості (Receivables Turnover)

- **Поняття:** Цей показник відображає швидкість, з якою дебіторська заборгованість перетворюється на грошові кошти. Чим вище значення, тим швидше компанія отримує кошти від своїх покупців.

- **Динаміка:** Показник був відносно високим у 2020-2021 роках (21.36 і 22.95 відповідно). Проте, з 2022 року спостерігається **різке та значне зниження:** до 17.13 у 2022, 6.47 у 2023 і 6.04 у 2024 році. Загальна зміна за період 2020-2024 років становить -71.72%.

- **Висновок:** **Значне падіння оборотності дебіторської заборгованості є найбільш тривожним сигналом** у цьому аналізі. Це свідчить про суттєве уповільнення процесу інкасації боргів від клієнтів. Можливі причини:

- **Подовження термінів надання комерційного кредиту:** Компанія надає клієнтам довші відстрочки платежів.

- **Погіршення платіжної дисципліни клієнтів:** Через загальну економічну нестабільність або проблеми у самих клієнтів.

- **Збільшення сумнівної/безнадійної заборгованості:** Частина заборгованості може бути складною для стягнення.

- **Зростання обсягів продажів у кредит:** Приріст продажів міг відбуватися за рахунок збільшення обсягів відстрочених платежів. Це безпосередньо впливає на ліквідність підприємства, зв'язуючи значні обсяги оборотного капіталу в неоплачених рахунках.

3. Оборотність запасів (Inventory Turnover)

- **Поняття:** Цей показник показує швидкість, з якою запаси підприємства перетворюються на реалізовану продукцію. Висока оборотність свідчить про ефективне управління запасами та їхню ліквідність.

- **Динаміка:** Після незначних коливань у 2020-2022 роках (6.74 - 8.28 - 7.32), показник значно зріс до 10.02 у 2023 році, а потім дещо знизився до 9.17 у 2024 році. Загальна зміна за період 2020-2024 років становить +36.05%.

- **Висновок:** Загальне зростання оборотності запасів (+36.05% за період) є **позитивним сигналом**. Це свідчить про покращення управління запасами та ефективніше їхнє використання у виробничому циклі, або про зростання обсягів продажів, що призвело до швидшого "обертання" запасів. Пік у 2023 році може бути пов'язаний з оптимізацією виробництва або підвищеним попитом. Навіть зниження у 2024 році не скасовує загальної позитивної тенденції ефективного управління запасами.

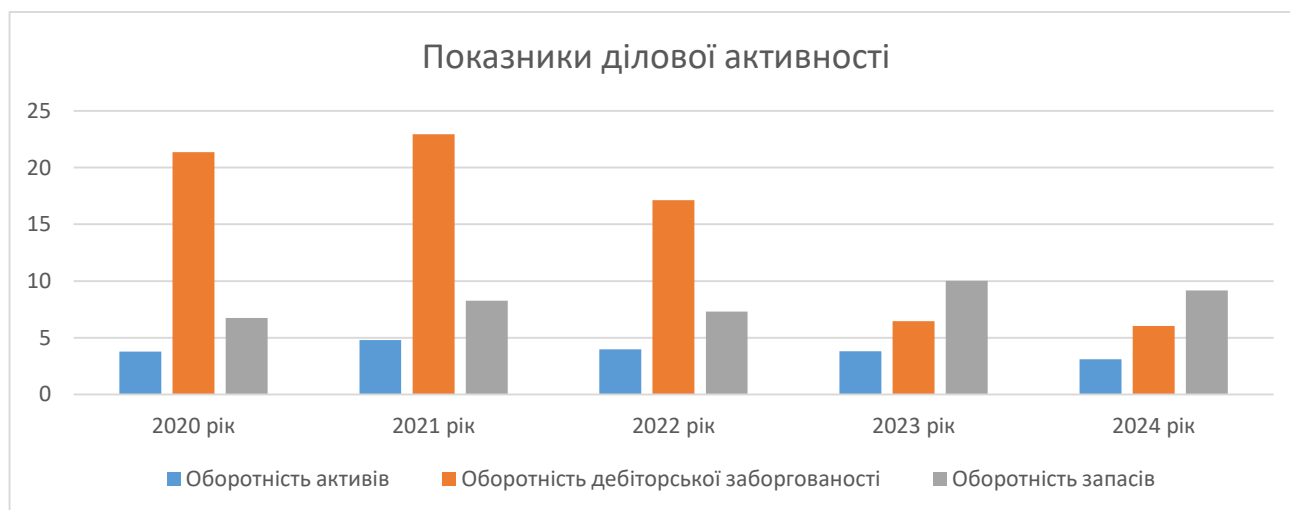

Рис.2.19. Показники ділової активності (оборотності)

Загальний висновок щодо ділової активності підприємства:

Аналіз показників ділової активності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" виявляє змішану картину:

- **Позитивна динаміка управління запасами:** Підприємство успішно покращило ефективність використання запасів.
- **Критична ситуація з дебіторською заборгованістю:** Різке падіння оборотності дебіторської заборгованості є головною проблемою, яка суттєво знижує загальну ефективність використання активів. Дебіторська заборгованість накопичується значно швидше, ніж конвертується в гроші, що може призвести до дефіциту оборотного капіталу та зниження ліквідності, незважаючи на високі показники поточної та швидкої ліквідності.
- **Загальне зниження оборотності активів:** Як наслідок проблем з дебіторською заборгованістю та, можливо, значних інвестицій в активи, які ще не "відпрацювали" себе, загальна оборотність активів знижується.

Наслідки для фінансового стану: Низька оборотність дебіторської заборгованості та загальна оборотність активів призводить до:

- **Зв'язування капіталу:** Значні обсяги коштів "заморожені" в дебіторці, що зменшує вільний капітал для оперативної діяльності та інвестицій.
- **Зниження ліквідності:** Незважаючи на формально високі коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності, низька оборотність дебіторської заборгованості може призвести до реальних касових розривів.
- **Зниження рентабельності:** Якщо активи не генерують дохід достатньо швидко, це може негативно вплинути на рентабельність, незважаючи на ефективне управління витратами.

Ключова рекомендація: Пріоритетним завданням для підприємства є негайна та всебічна оптимізація управління дебіторською заборгованістю. Це включає перегляд кредитної політики, посилення контролю за її стягненням та, можливо, використання фінансових інструментів, таких як факторинг, для прискорення надходження грошових коштів. Без вирішення цієї проблеми, подальше зростання активів може лише погіршити ситуацію з ліквідністю та ефективністю їх використання.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКУ

3.1. Вплив нестабільності ринку на діяльність підприємств.

Нестабільність ринку (Market Instability) — це стан ринку, що характеризується **частою, непередбачуваною та значною зміною його ключових параметрів**. Ці параметри можуть включати ціни на товари та послуги, попит та пропозицію, процентні ставки, валютні курси, обсяги виробництва та споживання, а також рівень конкуренції.

Нестабільність ринку відрізняється від звичайної ринкової динаміки тим, що зміни відбуваються швидше, мають більшу амплітуду і є менш прогнозованими, що створює підвищену невизначеність та ризики для всіх учасників ринку (виробників, споживачів, інвесторів, урядів).

Основні види нестабільності ринку:

Нестабільність ринку може проявлятися в різних формах, залежно від її причин та об'єкта впливу. Ось деякі з основних видів:

1. Цінова нестабільність (Price Volatility):

- **Поняття:** Різкі та непередбачувані коливання цін на товари, послуги, сировину, цінні папери або інші активи.

- **Причини:** Зміни в попиті та пропозиції, спекуляції, шоки пропозиції (наприклад, природні катаклізми, що впливають на врожай), політична нестабільність, панічні настрої.

- **Приклад:** Різкі стрибки цін на нафту, газ, сільськогосподарську продукцію, або коливання курсів акцій компаній.

2. Нестабільність попиту та пропозиції (Demand and Supply Instability):

- **Поняття:** Непередбачувані зміни в обсягах попиту з боку споживачів або обсягах пропозиції з боку виробників.

- **Причини:** Зміни у споживчих перевагах, технологічні інновації, зміни доходів населення, збої в ланцюгах поставок, введення нових регуляцій.

- **Приклад:** Раптове збільшення попиту на певні медичні товари під час пандемії, або зниження пропозиції через зупинку виробництва.

3. Валютна нестабільність (Currency Volatility):

- **Поняття:** Швидкі та значні коливання обмінного курсу національної валюти по відношенню до інших валют.

- **Причини:** Зміни у макроекономічних показниках (інфляція, процентні ставки), політичні події, спекулятивні атаки, торговий баланс.

- **Приклад:** Девальвація або ревальвація гривні, що впливає на ціни імпортованих товарів та експортні доходи.

4. **Фінансова нестабільність (Financial Instability):**

- **Поняття:** Дестабілізація функціонування фінансової системи, що може призвести до криз (банківських, боргових, фондових). Включає нестабільність процентних ставок, ліквідності, цін на фінансові активи.

- **Причини:** Надмірне кредитування, спекулятивні бульбашки, недоліки регулювання, системні ризики, міжнародні фінансові кризи.

- **Приклад:** Світова фінансова криза 2008 року, боргові кризи в окремих країнах.

5. **Макроекономічна нестабільність (Macroeconomic Instability):**

- **Поняття:** Коливання основних макроекономічних показників країни, таких як ВВП, інфляція, безробіття, що впливають на загальний стан ринку.

- **Причини:** Рецесії, висока інфляція, дефляція, економічні шоки, неефективна державна політика.

- **Приклад:** Висока інфляція, що знижує купівельну спроможність та сповільнює економічне зростання.

6. **Політична нестабільність (Political Instability):**

- **Поняття:** Часті зміни урядів, політичні конфлікти, протести, війни або інші події, які створюють невизначеність у політичному та регуляторному середовищі.

- **Причини:** Соціальні та економічні протиріччя, зміни влади, військові дії.

- **Вплив на ринок:** Зниження інвестиційної привабливості, відтік капіталу, перебої в торгівлі, зміна податкової та регуляторної політики.

7. **Технологічна нестабільність (Technological Instability):**

- **Поняття:** Швидкі та радикальні технологічні зміни, які можуть зруйнувати існуючі ринки та створити нові, але також призвести до зникнення традиційних бізнес-моделей.

- **Причини:** Стрімкий розвиток інновацій, наукові відкриття, діджиталізація.
- **Приклад:** Поява штучного інтелекту, що змінює ринки праці та виробництва.

Види нестабільності ринку

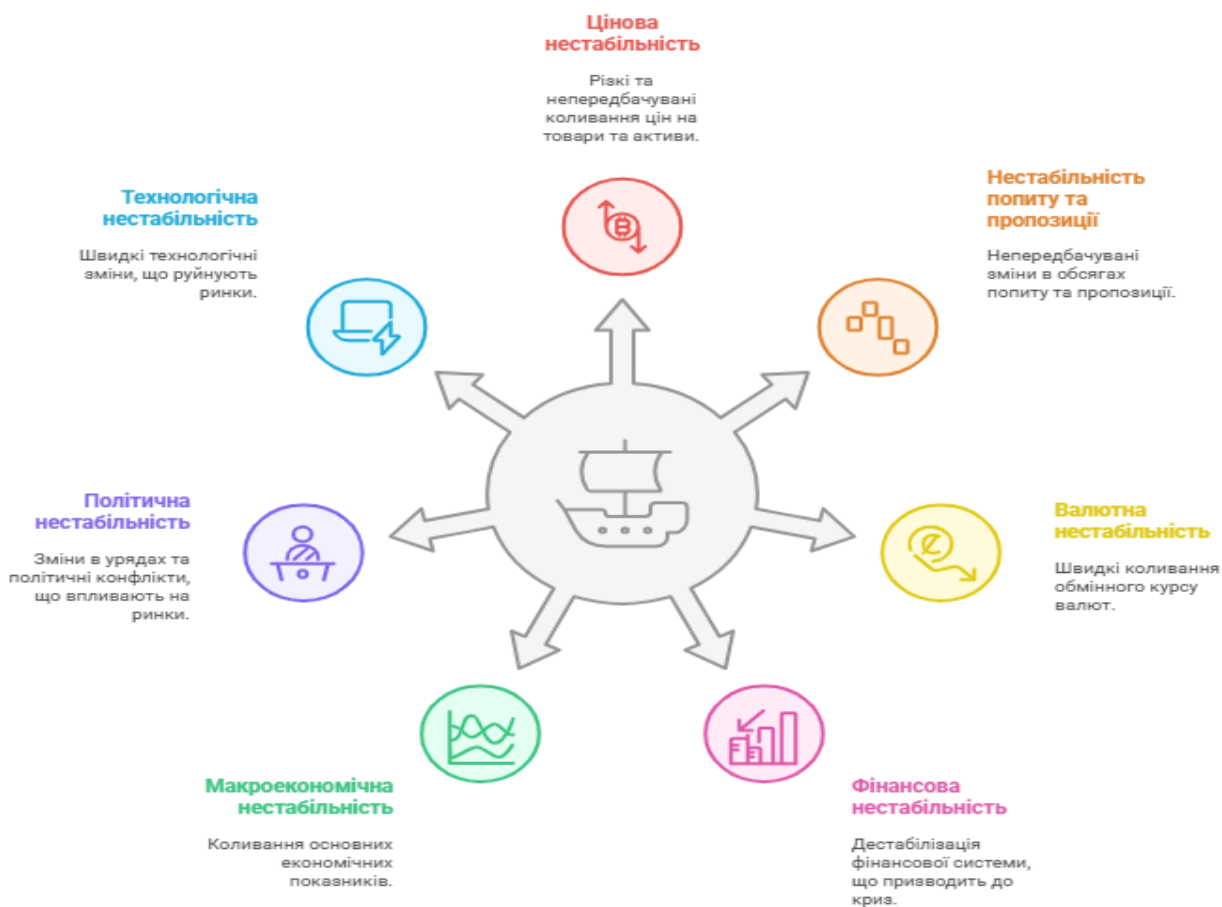

Рис.3.1. Види нестабільності ринку.

Нестабільність ринку є невід'ємною частиною сучасної глобальної економіки. Її причини можуть бути різноманітними: від внутрішніх економічних дисбалансів до геополітичних подій та швидких технологічних змін. Розуміння видів нестабільності дозволяє підприємствам та урядам краще оцінювати ризики, розробляти стратегії адаптації та підвищувати свою стійкість до непередбачуваних змін.

Вплив війни на будівельну галузь України

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну з лютого 2022 року стало найжорстокішим та найруйнівнішим фактором нестабільності для всіх секторів української економіки, зокрема для будівельної галузі.

Огляд будівельної галузі до війни:

До 2022 року будівельна галузь в Україні демонструвала стабільне зростання, особливо в житловому та комерційному сегментах. Активно розвивалася інфраструктура, зростали інвестиції. Галузь була значним роботодавцем та драйвером економіки.

Прямі наслідки війни для будівельної галузі:

1. Масштабні руйнування:

- **Знищення інфраструктури:** Мости, дороги, залізниці, порти, аеропорти, енергетичні об'єкти були пошкоджені або зруйновані. Це призвело до втрат активів та перешкод для логістики.

- **Руйнування житлового фонду:** Тисячі житлових будинків, шкіл, лікарень, дитячих садків та інших соціальних об'єктів були зруйновані або пошкоджені. Це створило величезну потребу в новому будівництві та відновленні.

- **Втрата виробничих потужностей:** Багато будівельних компаній втратили свої виробничі бази, техніку та матеріали через бойові дії.

2. Розрив ланцюгів поставок:

- **Дефіцит матеріалів:** Блокування портів, руйнування доріг та виробництв призвели до дефіциту та значного подорожчання будівельних матеріалів (метал, цемент, дерево тощо), багато з яких раніше імпортувалися або вироблялися на тимчасово окупованих територіях.

- **Логістичні труднощі:** Доставка матеріалів стала дорожчою, довшишою та ризикованішою.

3. Відтік робочої сили:

- **Мобілізація:** Значна частина кваліфікованої чоловічої робочої сили була мобілізована до Збройних Сил України.

- **Міграція:** Мільйони українців виїхали за кордон, що призвело до дефіциту робочих рук у галузі.

4. Різке падіння інвестицій та попиту:

- **Заморожування приватних проєктів:** Невизначеність, ризики безпеки та зниження купівельної спроможності населення призвели до майже повної зупинки нового житлового та комерційного будівництва.

- **Переорієнтація державних витрат:** Бюджетні кошти були переспрямовані на оборонні потреби, що скоротило державне фінансування будівельних проєктів.

Непрямі наслідки та виклики:

1. **Інфляція та зростання витрат:** Загальноекономічна інфляція, девальвація гривні та логістичні проблеми призвели до значного зростання собівартості будівництва.
2. **Енергетична криза:** Обстріли енергетичної інфраструктури викликали перебої з електропостачанням, що вплинуло на роботу будівельних об'єктів та виробництв матеріалів.
3. **Зростання ризиків та невизначеність:** Війна значно підвищила всі види ризиків: безпекові, фінансові, операційні, юридичні. Це ускладнює планування та залучення інвестицій.
4. **Зміна пріоритетів:** Фокус змістився з комерційного та нового житлового будівництва на критичну інфраструктуру, тимчасове житло та гуманітарні проекти.

Адаптація та зусилля з відновлення:

Незважаючи на руйнівні наслідки, будівельна галузь України демонструє стійкість та адаптується до нових реалій:

- **Пріоритетне відновлення:** Основні зусилля спрямовані на оперативне відновлення пошкодженої критичної інфраструктури та забезпечення житлом постраждалих.
- **Державні програми:** Запускаються державні програми з відбудови, що можуть стати джерелом замовлень для будівельних компаній.
- **Міжнародна допомога:** Значна міжнародна фінансова та матеріальна допомога спрямовується на відновлення України.
- **Переорієнтація компаній:** Багато будівельних компаній, що раніше працювали в комерційному секторі, переорієнтувалися на ремонтні роботи, відбудову та створення тимчасового житла.

Вплив на ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД":

На основі проведеного фінансового аналізу ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД", можна припустити, що компанія, як будівельне підприємство, також відчула на собі вплив цих факторів:

- **Зростання дебіторської заборгованості:** Стрімке зростання дебіторської заборгованості (на 325.56% за 2020-2024 роки) може бути прямим наслідком війни, коли замовники (особливо державні або ті, що фінансуються з бюджету) стикаються з

труднощами платежів або затримками фінансування через переорієнтацію бюджетів на оборону. Це підкреслює ризики, пов'язані з нестабільністю ринку та потребою в посиленому контролі за розрахунками.

- **Коливання чистого доходу:** Незважаючи на загальне зростання доходу, його коливання (зниження у 2022 році) можуть відображати тимчасову зупинку проєктів, переорієнтацію або зміну пріоритетів замовлень у перші роки повномасштабної війни.

- **Зростання витрат:** Різкий стрибок "Інших операційних витрат" у 2024 році (на 257.65%) може бути пов'язаний з логістичними проблемами, непередбаченими витратами через пошкодження або зміну умов роботи в умовах війни.

- **Інвестиції в основні засоби (2024):** Зростання основних засобів у 2024 році може свідчити про адаптацію компанії до нових умов та інвестиції в обладнання, необхідне для робіт з відновлення або для виконання інших типів замовлень, що з'явилися в умовах війни. Це також може бути пов'язано з підготовкою до майбутнього відновлення.

- **Фондовіддача та оборотність оборотних коштів:** Зниження цих показників у 2022-2024 роках (хоча й при високих значеннях) може бути пояснене збільшенням обсягу активів (особливо дебіторської заборгованості) без пропорційного зростання доходів через затримки платежів або уповільнення будівельних циклів в умовах воєнних дій.

Висновок

Нестабільність ринку є невід'ємною частиною сучасної глобальної економіки. Її причини можуть бути різноманітними: від внутрішніх економічних дисбалансів до геополітичних подій та швидких технологічних змін. Розуміння видів нестабільності дозволяє підприємствам та урядам краще оцінювати ризики, розробляти стратегії адаптації та підвищувати свою стійкість до непередбачуваних змін. Для будівельної галузі України війна стала найпотужнішим фактором нестабільності, що призвела до значних руйнувань, дефіциту ресурсів та зміни пріоритетів. Проте, компанії демонструють адаптивність, переорієнтовуючись на відновлювальні роботи, що є ключовим для виживання та подальшого розвитку сектору.

3.2. Практичні рекомендації для покращення фінансово-економічного стану ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПЛЬСІЛЬБУД" в умовах нестабільного ринку

На основі проведеного аналізу фінансової звітності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПЛЬСІЛЬБУД" за 2020-2024 роки, можна виділити значні позитивні тенденції у зростанні власного капіталу, прибутковості та загальних масштабів діяльності. Однак, існують також критичні сфери, що вимагають негайної уваги, зокрема, управління оборотними активами. Нижче наведені практичні рекомендації для подальшого покращення фінансово-економічного стану підприємства в умовах нестабільного ринку.

1. Управління оборотними активами та підвищення ліквідності

Це найважливіший напрямок, враховуючи стрімке зростання дебіторської заборгованості та значне зменшення грошових коштів.

- **Жорсткий контроль за дебіторською заборгованістю:**

- **Перегляд кредитної політики:** Встановити чіткіші терміни відстрочки платежів та ліміти кредиту для кожного контрагента, особливо для тих, що мають тривалі затримки.

- **Прискорення інкасації:** Запровадити більш агресивні та систематичні процедури стягнення боргів, включаючи регулярні нагадування, дзвінки, претензійну роботу.

- **Система мотивації:** Розробити систему преміювання для менеджерів зі збуту за своєчасне надходження коштів від клієнтів.

- **Перехід на передоплату/коротші терміни:** За можливості, домовлятися про більший відсоток передоплати або скорочувати терміни відстрочки платежів для нових або проблемних клієнтів.

- **Факторинг/Форфейтинг:** Розглянути можливість використання факторингу (продаж дебіторської заборгованості банку) або форфейтингу для прискореного отримання грошових коштів, особливо для великих сум та довгострокової заборгованості. Це покращить ліквідність, але може мати додаткові витрати.

- **Оптимізація управління запасами:**

- **Впровадження сучасних систем обліку та контролю запасів:** Застосування ERP-систем для точного відстеження руху запасів та мінімізації надлишків.

- **Аналіз оборотності запасів:** Визначити "мертві" або низьколіквідні запаси та розробити план їх реалізації.
- **Прогнозування попиту:** Покращити точність прогнозування попиту для уникнення надмірного накопичення запасів, що зв'язують оборотний капітал.
- **Управління грошовими коштами:**
 - **Бюджетування грошових потоків:** Розробити детальний бюджет грошових потоків для планування надходжень та витрат, мінімізації касових розривів.
 - **Оптимізація платежів:** За можливості, узгоджувати з постачальниками довші терміни оплати (зберігаючи при цьому добрі відносини), щоб мати більше вільної готівки.
 - **Розміщення вільних коштів:** Якщо виникають тимчасові надлишки грошових коштів (після вирішення проблем з ліквідністю), розглянути можливість їх розміщення на короткострокових депозитах для отримання додаткового доходу.

2. Підвищення ефективності використання активів

Незважаючи на зростання рентабельності основних засобів, зниження загальної фондоддачі та оборотності оборотних коштів вимагає уваги.

- **Підвищення фондоддачі:**
 - **Інтенсифікація використання основних засобів:** Забезпечення максимального завантаження виробничих потужностей.
 - **Модернізація та автоматизація:** Інвестиції в більш продуктивне обладнання, яке дозволить збільшити обсяги виробництва без пропорційного зростання вартості основних засобів.
 - **Продаж неефективних активів:** Виявлення та продаж невикористовуваних або малоефективних основних засобів.
- **Покращення оборотності оборотних коштів:**
 - Рекомендації щодо управління дебіторською заборгованістю та запасами, зазначені вище, безпосередньо вплинуть на цей показник.
 - **Оптимізація логістики та виробничих циклів:** Скорочення часу, необхідного для виробництва та реалізації продукції.

3. Контроль та оптимізація витрат

Незважаючи на загальне зростання прибутку, значне зростання "Інших операційних витрат" у 2024 році потребує детального вивчення.

- **Детальний аналіз "Інших операційних витрат":**
 - Провести глибокий аналіз структури цих витрат у 2024 році. Виявити причини такого різкого стрибка.
 - Визначити, чи були ці витрати одноразовими чи носять систематичний характер.
 - Розробити заходи щодо їх мінімізації або контролю, якщо вони є постійними.
 - Можливо, переглянути класифікацію витрат, якщо деякі з них мають бути віднесені до інших категорій.
- **Моніторинг адміністративних витрат та витрат на збут:** Хоча їх зростання є помірним або виправданим зростанням доходу, необхідно постійно контролювати їхню ефективність та шукати можливості для оптимізації без шкоди для якості управління та продажів.

4. Стратегічне планування та розвиток

Сильний власний капітал та зростаюча прибутковість створюють міцну основу для подальшого розвитку.

- **Використання сильного власного капіталу:**
 - **Інвестиції в розвиток:** Направити частину накопиченого прибутку на стратегічні інвестиції, такі як розширення асортименту продукції, вихід на нові ринки, технологічна модернізація.
 - **Диверсифікація:** Розглянути можливості диверсифікації діяльності для зменшення залежності від одного виду продукції чи ринку, що особливо важливо в умовах нестабільності.
 - **Сценарійне планування:** В умовах нестабільного ринку важливо розробляти кілька сценаріїв розвитку подій (оптимістичний, реалістичний, песимістичний) та плани дій для кожного з них. Це дозволить компанії бути більш гнучкою та адаптивною до змін.
 - **Управління ризиками:** Систематично оцінювати та управляти ризиками, включаючи ризики ринку, операційні, фінансові (зокрема, ризик неповернення дебіторської заборгованості).

Впровадження цих рекомендацій дозволить ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" не тільки підтримувати поточні позитивні тенденції, але й ефективно управляти існуючими ризиками, зміцнюючи свою фінансову стійкість та конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

3.3. Визначення рівня економічної безпеки ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" за результатами комплексного аналізу (2020-2024 рр.)

На основі проведеного детального аналізу показників ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" за період 2020-2024 років, можна визначити поточний рівень його економічної безпеки.

1. Узагальнення ключових висновків за напрямками аналізу:

- **Ліквідність:**

- **Сильні сторони:** Підприємство демонструє дуже високі коефіцієнти поточної (3.13-8.46) та швидкої (1.80-5.13) ліквідності, значно перевищуючи нормативні значення. Це свідчить про високу загальну платоспроможність та здатність покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів.

- **Слабкі сторони:** Коефіцієнт абсолютної ліквідності є **низьким та нестабільним** (0.03-0.29), що вказує на недостатній обсяг грошових коштів для негайних розрахунків. Це пов'язано, в першу чергу, зі стрімким зростанням дебіторської заборгованості.

- **Вплив на безпеку:** Загалом, ліквідність висока, але низька абсолютна ліквідність створює ризики касових розривів.

- **Фінансова стійкість:**

- **Сильні сторони:** Коефіцієнт автономії **надзвичайно високий** (0.74-0.90) і зростає, а коефіцієнти фінансової залежності та левериджу є **мінімальними** (0.10-0.26 та 0.11-0.35 відповідно) та знижуються.

- **Вплив на безпеку:** Це свідчить про **високий рівень фінансової незалежності** підприємства від позикового капіталу та мінімальний фінансовий ризик. Компанія має міцний запас власного капіталу, що забезпечує її стійкість до зовнішніх шоків та дозволяє розвиватися за рахунок внутрішніх джерел.

- **Рентабельність:**

- **Сильні сторони:** Усі ключові показники рентабельності (продажів, активів, власного капіталу) демонструють **вражаюче та послідовне зростання**. Рентабельність продажів зросла з 0.3% до 6.0%, ROA з 1.2% до 18.5%, а ROE з 1.6% до 20.6%.

- **Вплив на безпеку:** Це вказує на **значне підвищення операційної ефективності** та здатність компанії генерувати прибуток від своєї діяльності та ефективно використовувати свої активи та власний капітал. Висока та зростаюча прибутковість є фундаментальним елементом економічної безпеки.

- **Ділова активність (оборотність):**

- **Сильні сторони:** Оборотність запасів покращилася (+36.05% за період), що свідчить про ефективніше управління запасами.

- **Слабкі сторони:** Критичним моментом є **різке падіння оборотності дебіторської заборгованості** (-71.72% за період), що є найбільш тривожним сигналом. Це призвело до загального зниження оборотності активів (-18.47%).

- **Вплив на безпеку:** Низька оборотність дебіторської заборгованості **зв'язує значні обсяги оборотного капіталу**, створюючи потенційні проблеми з ліквідністю та ефективністю використання активів, незважаючи на високі показники прибутковості та фінансової стійкості. Це є **головною загрозою** для оперативної економічної безпеки.

- **Фондовіддача та Рентабельність фондів:**

- **Фондовіддача активів:** Знизилася, що відображає зростання активів без пропорційного зростання доходів, частково через дебіторську заборгованість.

- **Рентабельність основних засобів (ROFA) та виробничих фондів (ROPA):** Зростають, що свідчить про ефективність використання виробничих потужностей для генерації прибутку.

- **Вплив на безпеку:** Позитивні тенденції рентабельності фондів підкреслюють ефективність інвестицій в основні засоби, але загальне зниження фондівіддачі вимагає оптимізації використання всіх активів.

2. Визначення рівня економічної безпеки підприємства:

З урахуванням усіх факторів, ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" знаходиться на **високому, але уразливому рівні економічної безпеки**.

- **Високий рівень обумовлений:**

- **Винятковою фінансовою стійкістю:** Компанія є дуже незалежною від позикового капіталу.
- **Вражаючою прибутковістю:** Здатність генерувати високий чистий прибуток, що постійно зростає, є фундаментальною для економічної безпеки.
- **Ефективним використанням виробничих фондів:** Рентабельність основних засобів та виробничих фондів зростає, що вказує на ефективне використання виробничого потенціалу.
 - **Уразливість** виникає через:
 - **Критичну ситуацію з дебіторською заборгованістю:** Її стрімке зростання та різке уповільнення оборотності є **основною внутрішньою загрозою**. Це може призвести до **дефіциту ліквідності (касових розривів)**, незважаючи на загальновисокі показники поточної та швидкої ліквідності. Фактично, значна частина активів "заморожена" в дебіторці.
 - **Низьку абсолютну ліквідність:** Прямий наслідок проблем з дебіторською заборгованістю.
 - **Зниження загальної фондівдачі:** Це показує, що активи зростають швидше, ніж генерують дохід, в тому числі через неефективну трансформацію дебіторки в гроші.

3. Загрози та ключові заходи для підтримки та підвищення економічної безпеки:

Основні загрози:

1. **Криза ліквідності:** Незважаючи на високі показники поточної та швидкої ліквідності, компанія може зіткнутися з дефіцитом грошових коштів для своєчасних платежів через "заморожену" дебіторську заборгованість.
2. **Зниження рентабельності (у перспективі):** Якщо значний обсяг капіталу буде постійно відволікатися на фінансування дебіторської заборгованості, це може призвести до неефективного розподілу ресурсів та, як наслідок, до зниження потенційної прибутковості.
3. **Зростання ризику безнадійних боргів:** Тривале "зависання" дебіторської заборгованості збільшує ймовірність її перетворення на безнадійну.

Ключові рекомендації для підтримки та підвищення рівня економічної безпеки:

- **Негайна оптимізація управління дебіторською заборгованістю:** Це є пріоритетом №1. Впровадження жорсткішої кредитної політики, активізація роботи зі стягнення боргів, розгляд можливості факторингу.
- **Підвищення абсолютної ліквідності:** Збільшення частки грошових коштів або високоліквідних фінансових інструментів для забезпечення оперативних потреб.
- **Постійний моніторинг показників ділової активності:** Особливо оборотності дебіторської заборгованості, з метою виявлення та усунення проблем на ранніх етапах.
- **Контроль за "Іншими операційними витратами":** Провести аудит значного зростання цих витрат у 2024 році та усунути причини.

ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" має дуже міцний фінансовий фундамент завдяки високій фінансовій стійкості та вражаючій прибутковості. Ці фактори забезпечують високий потенціал економічної безпеки. Однак, критичною умовою для повного розкриття цього потенціалу та уникнення ризиків є ефективне вирішення проблеми зі стрімким зростанням та низькою оборотністю дебіторської заборгованості. Усунення цієї "ахіллесової п'яти" дозволить підприємству перейти до повноцінно високого та стабільного рівня економічної безпеки, навіть в умовах нестабільного ринку.

ВИСНОВОК

Комплексний аналіз фінансово-економічного стану ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" за період з 2020 по 2024 рік, проведений за показниками ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності, а також з розрахунком інтегрального показника економічної безпеки, дозволяє зробити наступні узагальнені висновки.

1. Сильні сторони фінансового стану:

- **Виняткова фінансова стійкість:** Підприємство демонструє надзвичайно високу фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт автономії стабільно високий (досягає 0.90), а боргове навантаження мінімальне (коефіцієнти фінансової залежності та левериджу дуже низькі та знижуються). Це є фундаментальною основою економічної безпеки, що дозволяє компанії витримувати зовнішні шоки.

- Вражаюче зростання прибутковості: Усі ключові показники рентабельності (продажів, активів, власного капіталу) показали стійке та значне зростання протягом аналізованого періоду. Це свідчить про високу операційну ефективність, вміння генерувати прибуток від основної діяльності та ефективно використовувати свої активи та власний капітал.

- Ефективність використання виробничих фондів: Зростаючі показники рентабельності основних засобів та виробничих фондів вказують на успішне використання виробничих потужностей для створення прибутку.

- Зростання власного капіталу та масштабів: Значне збільшення власного капіталу та валюти балансу підтверджує розширення діяльності та зміцнення фінансової бази компанії.

- Висока загальна ліквідність: Коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності значно перевищують нормативні значення, що свідчить про загальну здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання.

2. Ключові виклики та слабкі сторони (зони ризику):

- Критична ситуація з дебіторською заборгованістю: Це найбільша та найгостріша проблема. Стрімке зростання обсягів дебіторської заборгованості (понад 300% за період) у поєднанні з різким падінням її оборотності (на 71.72%) призводить до "заморожування" значних обсягів оборотного капіталу.

- Низька абсолютна ліквідність: Прямий наслідок проблем з дебіторською заборгованістю. Незважаючи на загальновисоку ліквідність, компанія може зіткнутися з дефіцитом "живих" грошових коштів для своєчасних поточних розрахунків.

- Зниження загальної оборотності активів та фондівіддачі: Це показує, що, хоча активи компанії зростають, вони не генерують пропорційного доходу, в першу чергу, через проблеми з дебіторкою.

- Нестабільність "Інших операційних витрат": Різкий стрибок цих витрат у 2024 році потребує детального аналізу та контролю, оскільки вони можуть негативно вплинути на прибутковість.

3. Рівень економічної безпеки в умовах нестабільного ринку:

Загальний інтегральний показник економічної безпеки ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" демонструє, що підприємство знаходиться на

середньому/нормальному рівні (60-80%) з високим потенціалом безпеки, але з ключовою уразливістю.

- Високий потенціал безпеки забезпечується міцною фінансовою стійкістю та вражаючою прибутковістю. Це дає компанії міцну "подушку безпеки" для протистояння зовнішнім загрозам нестабільного ринку (війни, економічних коливань).

- Однак, головною внутрішньою загрозою є зростаюча та повільно оборотна дебіторська заборгованість. Цей фактор "підриває" ліквідність та ефективність використання капіталу, створюючи ризики касових розривів та зменшуючи загальну економічну безпеку. В умовах нестабільного ринку, де збір боргів може бути ще складнішим, ця проблема стає критичною.

4. Рекомендації для подальшого зміцнення економічної безпеки:

Пріоритетним завданням для ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" є негайна та рішуча оптимізація управління дебіторською заборгованістю. Це включає:

- Перегляд кредитної політики: Встановлення жорсткіших умов кредитування для нових та існуючих клієнтів.

- Посилення інкасаційної роботи: Систематична та ефективна робота зі стягнення боргів.

- Розгляд фінансових інструментів: Можливе використання факторингу для прискореного отримання грошових коштів.

- Постійний моніторинг грошових потоків: Для запобігання касовим розривам.

Також, важливо продовжувати:

- Контроль за операційними витратами, особливо за "іншими операційними витратами", щоб не допустити їх неконтрольованого зростання.

- Інвестувати у модернізацію основних засобів, забезпечуючи їх ефективне використання.

- Зберігати високий рівень фінансової стійкості, який є конкурентною перевагою в умовах війни.

ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД" демонструє вражаючу адаптивність та стійкість в умовах нестабільного ринку. Підприємство є прибутковим та має міцну фінансову основу. Однак, для досягнення оптимального рівня економічної безпеки та забезпечення стабільного розвитку в довгостроковій перспективі, необхідно терміново та

ефективно вирішити проблему з управлінням дебіторською заборгованістю. Усунення цієї "ахіллесової п'яти" дозволить компанії повністю реалізувати свій потенціал та забезпечити високий рівень економічної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Короткова К.О. Виробнича та операційна діяльність: сучасні трактування сутності та співвідношення понять. Вісник Хмельницького національного університету 2021, № 4. С. 29-34.

2. Казак О.О. Моделювання ефективності виробничої діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/71.pdf

3. Діхтярь Л. І. Підприємницька діяльність у будівництві. П'ятнадцята всеукраїнська практично-пізнавальна інтернет-конференція «Наукове мислення». 2024р.

4. Угненко Є. Б., Тимченко О. М., Белікова Н. В. Основи організації будівництва та будівельного виробництва: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – Ч. 1. – 81 с.

5. Світлична Т. І. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка і організація діяльності будівельного підприємства». Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 37 с.

6. Литвин Б.М. Планування діяльності будівельного підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 310 с.

7. Гречко А.В., Гречухін А.С. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства. Ефективна економіка № 1, 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4744>

8. Рудницька О.М., Петльована О.О. Удосконалення виробничо-господарської діяльності будівельних підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.5. С. 290-297.
9. Зельцер Р.Я. Інноваційні моделі і методи організації, управління і економічної оцінки технологічних процесів будівельного виробництва: монографія. Київ: «МП Леся», 2018. 208 с.
10. Зельцер Р. Я., Дубінін Д. В. Організація будівництва за участі іноземних суб'єктів господарювання : конспект лекцій для студентів спец. 192 "Будівництво і цивільна інженерія", 073 "Менеджмент" та 101 "Екологія"; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : Людмила, 2021. - 179 с.
11. Белєнкова О.Ю. Стратегія та механізми забезпечення конкурентоспроможності будівельних підприємств на основі моделі сталого розвитку: монографія. Київ: Ліра-К, 2020. 512 с.
12. Економічне управління інноваціями. Колективна монографія Київ: КНУБА, 2020 р. 356 с.
13. Tugai O.A., Hryhorovskyi P.Ye., Khyzhniak V.O., Stetsenko S.P., Bielienkova O.Yu., Molodid O.S., Chernyshev D.O. Organizational and technological, economic quality control aspects in the construction industry: collective monograph. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 136 p.
14. Nikolaiev V.P., Hryhorovskyi P.Ye., Khyzhniak V.O., Ryzhakova G.M., Bielienkova O.Yu., Molodid O.S. Technical and economic aspects of real estate properties: collective monograph. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 124 p.
15. Лівінський О.М., Ключев В.В., Савенко В.І., та ін. Менеджмент якості в будівництві та виробничі організаційні системи: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 230 с.
16. Сорокіна Л.В., Стеценко С.П., Гойко А.Ф. та інші. Економетричний інструментарій управління фінансовою безпекою будівельного підприємства: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Л.В. Сорокіної. Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2017. 404 с.
17. Савенко В.І. та ін. Конкурентоспроможність будівельної організації – основа виживання економіки: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 128 с.

18. Лівінський О.М. Економіка будівництва: навч. посібник. Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 224 с.
19. Економіка будівельного підприємства: навчальний посібник / С.П.Стеценко та інш. К.: Ліра-К, 2022. 508 С.
20. ДСТУ-Н Б А.3.1-33:2015 Настанова щодо підготовки та складання договорів підряду на виконання проектно-вишукувальних та будівельних робіт ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ (у співавторстві). Надано чинності: наказ Мінрегіону від 30.12.2015 р. № 360. 18 с.
- 21.. Максимов А.С., Вахович І.В., Гутніченко Т.П., Бабічева П.Я., Вакуленко Н.М., Цифра Т.Ю., Беленкова О.Ю. та інші. Енергоефективність в муніципальному секторі: навч. посіб. для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України в рамках Проекту USAID ДІАЛОГ, 2015. 184 с.
22. Ізмайлова К.В. Фінанси підприємств: конспект лекцій. Київ: КНУБА. 2020. 156 с.
23. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз в будівництві. К.: Кондор, 2009. 236 с.
24. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. К.: ЦУЛ, 2000. 148 с.
25. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. К.: МАУП, 2000. 142 с.
26. Ізмайлова К.В. Сучасні технології фінансового аналізу. К.: МАУП, 2003. 142 с.
27. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз.2-ге вид. К.: МАУП, 2001. 252 с.
28. Гойко А.Ф., Ізмайлова К.В., Гриценко О.С.та ін. Складання кошторисної документації за допомогою укрупнених показників: навч. посібник, К.:КНУБА, 2010.144 с.
29. Гойко А.Ф. Методика оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації. –К.: «Віра-Р», 1999. –320 с.
30. Тугай А.М., Шилов Е.Й., Гойко А.Ф. Економіка будівельної організації:–К.: Міленіум, 2002. –224 с.
31. Рогожин П.С., Гойко А.Ф. Економіка будівельних організацій. К.: Видавничий дім «Скарби», 2001. 448 с.
32. Боліла Н.В., Шапошнікова І.О. Аналіз економічного стану підприємства: методичні вказівки до контрольної роботи. К.: КНУБА, 2018. 18 с.

33. Гусарова Л.В., Цифра Т.Ю., Боліла Н.В. Фінансово-економічна діяльність. К.: КНУБА, 2016. 116 с.
32. Тугай А.М., Шилов Е.Й., Гойко А.Ф. Економіка,будівництва. К, 2003. 224 с.
34. Гойко А.Ф., Ізмайлова К.В., Куликов П.М. Економіка будівництва.К.КНУБА, 2014. 140 с.
35. Стеценко С. П., Сорокіна Л. В., Ізмайлова, К. В. Фінансовий аналіз та економічна діагностика: навч. посіб. Київ: КНУБА. 2019. 320 с.
36. Гойко А.Ф., Ізмайлова К.В., Куліков П.М. Економіка будівництва: навч. посібник. К.: КНУБА. 2013. 139 с.
37. Фінансовий аналіз. Методичні вказівки до курсової роботи “Аналіз фінансового стану підприємства” / Уклад.: К.В. Ізмайлова, О.Ю. Беленкова / - К.: КНУБА. 2024. 64 с.
38. Фінансовий аналіз. Методичні вказівки до курсової роботи “Аналіз фінансового стану підприємства” / Уклад.: К.В. Ізмайлова, О.Ю. Беленкова / - К.: КНУБА. 2018. 61 с.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність за 2020 рік

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД"
КИЇВСЬКА ОБЛ., М. БОРИСПІЛЬ, ВУЛ. КИЇВСЬКИЙ ШЛЯХ, БУД. 84

(ТОВ "ТРЕСТ БОРИСПІЛЬСІЛЬБУД")

Код за ЄДРПОУ: [13707422](#)

Дата звіту	26.02.2021
Період	2020 рік, 12 міс

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	9.00	9.00
накопичена амортизація	1002	9.00	9.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	373.00	373.00
Основні засоби	1010	3 461.00	3 320.00
первісна вартість	1011	8 523.00	8 594.00
знос	1012	5 062.00	5 274.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	0.00
первісна вартість	1016	0.00	0.00
знос	1017	0.00	0.00
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	0.00

первісна вартість	1021	0.00	0.00
-------------------	------	------	------

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
накопичена амортизація	1022	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	0.00
інші фінансові інвестиції	1035	4.00	4.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	0.00
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	0.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00
Інші необоротні активи	1090	0.00	0.00
Усього за розділом I	1095	3 838.00	3 697.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	12 678.00	10 407.00
Виробничі запаси	1101	4 958.00	6 068.00
Незавершене виробництво	1102	7 720.00	4 339.00
Готова продукція	1103	0.00	0.00
Товари	1104	0.00	0.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00
Депозити перестрашування	1115	0.00	0.00

Векселі одержані	1120	0.00	0.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 469.00	2 670.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0.00	0.00
з бюджетом	1135	0.00	0.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	0.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	28.00	674.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00
Гроші та їх еквіваленти	1165	222.00	1 395.00
Готівка	1166	0.00	0.00
Рахунки в банках	1167	222.00	1 395.00
Витрати майбутніх періодів	1170	5.00	3.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	0.00
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	0.00
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	0.00
резервах незароблених премій	1183	0.00	0.00
інших страхових резервах	1184	0.00	0.00

Інші оборотні активи	1190	0.00	0.00
Усього за розділом II	1195	15 402.00	15 149.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Баланс	1300	19 240.00	18 846.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	472.00	472.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00
Додатковий капітал	1410	1 411.00	1 411.00
Емісійний дохід	1411	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	0.00
Резервний капітал	1415	733.00	745.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11 163.00	11 381.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	0.00
Вилучений капітал	1430	0.00	0.00

Інші резерви	1435	0.00	0.00
Усього за розділом I	1495	13 779.00	14 009.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	0.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	0.00
Цільове фінансування	1525	0.00	0.00
Благодійна допомога	1526	0.00	0.00
Страхові резерви	1530	0.00	0.00
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	0.00
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	0.00
резерв незароблених премій	1533	0.00	0.00
інші страхові резерви	1534	0.00	0.00
Інвестиційні контракти	1535	0.00	0.00
Призовий фонд	1540	0.00	0.00
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	0.00
Усього за розділом II	1595	0.00	0.00

Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0.00	0.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00
товари, роботи, послуги	1615	367.00	3 154.00
розрахунками з бюджетом	1620	300.00	473.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	9.00	15.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
розрахунками зі страхування	1625	141.00	95.00
розрахунками з оплати праці	1630	525.00	833.00
за одержаними авансами	1635	0.00	0.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	0.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	0.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	0.00
Поточні забезпечення	1660	0.00	0.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00
Інші поточні зобов'язання	1690	4 128.00	282.00
Усього за розділом III	1695	5 461.00	4 837.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00
Баланс	1900	19 240.00	18 846.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	71 475.00	30 441.00
Чисті зароблені страхові премії	2010	0.00	0.00
Премії підписані, валова сума	2011	0.00	0.00
Премії, передані у перестраховання	2012	0.00	0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0.00	0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0.00	0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	70 119.00	29 562.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00	0.00
Валовий: прибуток	2090	1 356.00	879.00
збиток	2095	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0.00	0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0.00	0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0.00	0.00

Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0.00	0.00
Інші операційні доходи	2120	5.00	44.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0.00	0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0.00	0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0.00	0.00

Адміністративні витрати	2130	744.00	722.00
Витрати на збут	2150	29.00	29.00
Інші операційні витрати	2180	307.00	121.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0.00	0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0.00	0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	281.00	51.00
збиток	2195	0.00	0.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00	0.00
Інші фінансові доходи	2220	0.00	0.00
Інші доходи	2240	0.00	0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00	0.00
Фінансові витрати	2250	0.00	0.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00	0.00
Інші витрати	2270	0.00	0.00

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00	0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	281.00	51.00
збиток	2295	0.00	0.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-51.00	-9.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00	0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	230.00	42.00

збиток	2355	0.00	0.00
--------	------	------	------

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0.00	0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0.00	0.00
Накопичені курсові різниці	2410	0.00	0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0.00	0.00
Інший сукупний дохід	2445	0.00	0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0.00	0.00

Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	230.00	42.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	43 908.00	16 240.00
Витрати на оплату праці	2505	14 944.00	8 975.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 232.00	1 959.00

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	9.00	9.00
накопичена амортизація	1002	9.00	9.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	373.00	373.00
Основні засоби	1010	3 320.00	3 172.00
первісна вартість	1011	8 594.00	8 711.00
знос	1012	5 274.00	5 539.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	

інші фінансові інвестиції	1035	4.00	4.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	3 697.00	3 549.00
II. Оборотні активи	1100	10 407.00	9 371.00
Запаси			
Виробничі запаси	1101	6 068.00	9 371.00
Незавершене виробництво	1102	4 339.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 670.00	3 490.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0.00	

з бюджетом	1135	0.00	
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	674.00	88.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 395.00	814.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	1 395.00	814.00
Витрати майбутніх періодів	1170	3.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	15 149.00	13 763.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	

Баланс	1300	18 846.00	17 312.00
--------	------	-----------	-----------

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	472.00	472.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	1 411.00	1 411.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	745.00	797.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11 381.00	11 729.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	14 009.00	14 409.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500		0.00

Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	0.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		0.00
товари, роботи, послуги	1615	3 154.00	403.00
розрахунками з бюджетом	1620	473.00	474.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	15.00	
розрахунками зі страхування	1625	95.00	257.00
розрахунками з оплати праці	1630	833.00	964.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	282.00	805.00
Усього за розділом III	1695	4 837.00	2 903.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	18 846.00	17 312.00

